

Förskola i Stockholm 2024 - Samlad rapport för förskola i Stockholms stad

Framställan från förskolenämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Förskola i Stockholm 2024 - Samlad rapport för förskola i Stockholms stad,
bilaga till utlåtandet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Förskolenämnden har i uppdrag att årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområde förskola som ger en lägesbild av verksamheten. Rapporten innehåller samma uppföljnings- och analysområden som följdes upp i förra årets rapport, då förskolenämnden bedömer dessa som de viktigaste gemensamma utvecklingsområden för förskolan i staden men även nationellt.

I rapporten *Förskola i Stockholm 2024* har följande områden följts upp och analyserats samt utvecklingsbehov lyfts fram för stadens fortsatta arbete för en ökad kvalitet och likvärdighet för alla barn i Stockholms förskolor:

- Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse
- Förutsättningar för att främja barns språkutveckling
- Förskolans kompensatoriska uppdrag

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södertörns Högskola, Kommunalt Stockholm, Stockholms Universitet, Sveriges Lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns Högskola.

Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns Högskola har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret instämmer i den beskrivna lägesbilden för stadens förskoleverksamhet, samt vid de tre analysområdenas vikt för en fortsatt ökad kvalitet och likställighet i förskolan i Stockholms stad. Kontoret konstaterar att Stockholms stad för samtliga områden har verkat drivande i utvecklingen.

Arbetsmarknadsnämnden delar rapportens analyser och beskriver att förvaltningen gärna bidrar till kvalitetsutvecklande insatser i samverkan med förskoleförvaltningen. Ett exempel som särskilt lyfts är att fortsätta utveckla utbildningar som riktar in sig på yrkes- och språkkunskaper för befintlig personal.

Socialnämnden instämmer i vikten av en förstärkt samverkan mellan förskola och socialtjänst och delar uppfattningen om att förskolepersonalen kan behöva mer stöd och utbildning relaterat till barn som far illa. Nämnden lyfter också behov av metodutveckling för insamling och analys av statistik kring orosanmälningar.

Bromma stadsdelsnämnd känner generellt igen sig i beskrivningarna som ges i rapporten, men efterfrågar mer problematisering och fler parametrar i analyserna. Nämnden framhåller också bland annat att rapportens disposition har förbättrats och att innehållet är mer avgränsat och relevant jämfört med tidigare år.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på uppdraget för ökad likvärdighet i kvalitetsarbetet och lyfter fram att både utformandet av undervisningen och effekter behöver bedömas. Nämnden beskriver också ett behov av stadsövergripande rutiner och mätmetoder rörande inskrivningsgraden.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till den samlade rapporten och de åtgärder som föreslås för att förbättra kvaliteten inom förskoleverksamheten i Stockholm. Nämnden anser också att rapporten ger en tydlig bild av nuläget och de utmaningar som förskolan står inför.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd bedömer att rapportens innehåll är relevant för stadsdelsområdets förskolor och att de förslag på utvecklingsinsatser kopplade till de behov som framträder i rapporten väntas bidra positivt till förskolorna i stadsdelsområdet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i rapportens utvecklingsområden och beskriver bland annat sitt arbete med systematiskt kvalitetsarbete, språkutvecklande arbete, samverkan mellan förskola och socialtjänst och barns närvaro i förskolan.

Järva stadsdelsnämnd känner igen sig i rapportens beskrivningar och slutsatser och bedömer att den ger en relevant bild av verksamhetsområdets styrkor och utmaningar. Nämnden framhåller att betoningen på behovet av gemensamma strukturer för uppföljning, likvärdighet och tidiga insatser är särskilt positivt.

Kungsholmens stadsdelsnämnd bedömer att rapporten ger en bra övergripande bild av förskolornas kvalitet och utveckling. Inför kommande rapporter efterfrågas ökat fokus på kvaliteten i undervisningen, bland annat en fördjupad och problematiserande dialog kring skillnader i undervisningskvaliteten.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd ser positivt på rapporten men uttrycker bland annat att stadens integrerade ledningssystem inte helt stödjer förskolans systematiska kvalitetsarbete och att arbetet med att ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd är särskilt positivt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser bland annat att det är positivt att årets rapport fokuserat mer på analys, men beskriver att manuell hantering av underlag kan leda till missvisande statistiska underlag. Nämnden instämmer i behovet av en gemensam syn på vad som utgör en bra utbildning och hur kvaliteten ska mätas.

Skärholmens stadsdelsnämnd instämmer med förskolerapportens utvecklingsområden och beskriver sin syn på rapportens innehåll. Bland annat beskrivs en problematik att det saknas incitament för förskollärare att söka sig till stadsdelar med socioekonomiska utmaningar.

Södermalms stadsdelsnämnd delar synen på de utvecklingsområden som lyfts i rapporten, bland annat att det behövs en tydligare gemensam syn på vad som utgör en bra utbildning i förskolan och ett mer enhetligt sätt att mäta kvaliteten i förskolorna.

Kommunal Stockholm lyfter flera behov relaterat till förskolerapportens innehåll, bland annat en brist i statistiken kring personaltäthet och barngruppernas storlek, behov av att följa statistik för hur ofta pedagogisk utvecklingstid och reflektionstid används samt en intensifiering av arbetet med tillsvidareanställda vikarier.

Stockholms universitet är mycket positiva till att staden systematiskt hittar lösningar och åtgärddar att det finns barngrupper utan tillgång till legitimerad förskollärare. Lärosätet är även positivt till språkstödjande arbete, forskning om barns närvaro i förskolan och stadens kontinuerliga dialoger inom styrkedjan.

Sveriges Lärare Stockholm ser positivt på att andelen förskollärare ökar och efterfrågar att staden likt Göteborgs stad ska sträva efter minst 50 % förskollärare. Fackförbundet efterfrågar också en övre gräns för barngruppernas storlek, en reglerad minimibemanning och att mätmetoden för genomsnittlig barngruppsstorlek inte ska inkludera stadens kommunövergripande verksamheter.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Förskolerapporten utgör en allt viktigare resurs i uppföljningen och utvecklingen av stadens förskoleverksamhet. I årets upplaga är det ett större fokus på analys av de tre fokusområden som presenteras i rapporten, vilket jag välkomnar. Idag finns alltför stora skillnader i hur staden jobbar med förskolefrågorna och rapporten bidrar till att öka likvärdigheten inom angelägna utvecklingsområden.

Sedan förskolerapporten togs fram av förskolenämnden har stadens årsredovisning för 2024 beslutats. Trots utmaningarna med ett minskat barnantal visar årsredovisningen på en glädjande utveckling. Till exempel ser vi att andelen förskollärare ökar till 37% och att antal barn per förskollärare minskat till 14,8, vilket är tydliga förbättringar jämfört med resultatet för 2023.

En hög andel lärare i förskolan är direkt avgörande för förskolans kvalitet och den ska vara högst där behoven är som störst. Vi i den rödgröna majoriteten fortsätter ta steg för att höja andelen förskollärare, särskilt i de stadsdelar med störst behov. Vi har därför höjt målet om andel förskollärare. Istället för 33% ska det nu vara minst en förskollärare per avdelning.

Det är anmärkningsvärt att det inte finns ett starkare samband mellan den socioekonomiska tilldelningen och utfallet på kvalitetsindikatorerna för stadsdelsnämnderna. Jag förväntar mig att de stadsdelar som har högst ekonomisk tilldelning per barn använder de extra resurser de får till att bland annat anställa fler förskollärare, minska barngruppernas storlek, eller stärka upp med fler kompetenser som gynnar barnen.

I förskolerapporten ser vi inte oväntat att de fristående förskolorna i många fall fortsätter att prioritera annat än vad som är bäst för barnen och verksamheten. Andelen förskollärare hålls på låga nivåer och antalet barn per förskollärare i de fristående verksamheterna är alarmerande stort.

Inom stadens verksamheter har vi fullt fokus på barnen och medarbetarnas förutsättningar, det visar inte minst analyserna av rapportens tre fokusområden. Steg för steg utvecklar vi arbetssätt för att mer likvärdigt arbeta med den nationella måluppfyllelsen. Med ett än mer utvecklat arbetssätt kan vi också ännu bättre anpassa insatser på alla nivåer i styrkedjan.

Språkutvecklingsarbetet är fortsatt ett fokusområde för förskoleverksamheten och kompetensutvecklingsinsatser fortsätter erbjudas brett. Det är med goda kunskaper i språkutvecklande arbetssätt, och en högre andel medarbetare med pedagogisk utbildning, som vi når ännu längre i att ge barnen ett så stark språklig grund som möjligt.

Vi tar också stora kliv framåt i det kompensatoriska arbetet. Ett program för barnhälsa är på gång, arbetet med inskrivningsgraden och närvaro i förskolan utvecklas i rask takt och fokuset på det socioekonomiska perspektivet blir allt starkare. Det är genom det kompensatoriska arbetet som vi kan ge alla barn mer jämlika förutsättningar inför skolstarten, oavsett deras bakgrund och familjesituation.

Vi i den rödgröna majoriteten är fast beslutna om att fortsätta prioritera förskolan. Förskolerapporten ger oss ett exceptionellt underlag för att fortsätta arbeta fokuserat för att alla barn i hela Stockholm ska kunna gå i en likvärdig och kompensatorisk förskola av hög kvalitet, i hela staden.

Bilaga

Förskola i Stockholm 2024, dnr KS 2025/481-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) enligt följande.

En likvärdig förskola med kvalitetsuppföljning

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt, så nämnden får möjlighet till större insyn och förståelse. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertialrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm (förskolerapporten). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

En förskola med hög kvalitet för alla

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Stärkt trygghet och förebyggande arbete

Det finns ingenting som är mer prioriterat än att få stopp på våldet, där barn allt oftare är både brottslingar och brottsoffer. I Stockholm finns över 30 öppna drogscener. En kartläggning från P4 Stockholm visar att hälften av alla förskolor i just Skärholmen, ligger på en öppen drogscen, enligt polisens definition för öppen drogscen. De viktigaste åtgärderna för att minska den öppna drogförsäljningen och göra gator och torg tryggare och mer attraktiva är fler människor i rörelse, fler timmar på dygnet. För att människor ska våga röra sig ute kring våra centrum, inte minst när mörkret faller, behövs både trygghetskameror, ordningsvakter och poliser.

Upptäck hedersrelaterat våld och förtryck

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket

sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

En inkluderande förskola med uppsökande arbete

Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Därför måste vi också öka förtroendet för förskolan, inte minst i våra mer utsatta områden. Planerade insatser för att öka tilliten och förtroendet i staden är viktigt för att synliggöra förskola och skapa en stark gemenskap och beredskap. Medborgare och vårdnadshavare ska kunna lita på att förskolans verksamhet bedrivs utifrån nationella styrdokument och fria från personliga värderingar och åsikter. Vi måste alla arbeta för att motverka desinformation om förskolan och andra kommunala verksamheter och myndigheter. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande, där alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen. Vi är stolta över vår förskolepersonal som gör allt för att våra barn ska få bästa möjliga undervisning och samtidigt känna sig trygga i förskolan. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att öka inskrivningsgraden och få fler barn att börja förskolan. Information om förskolan till vårdnadshavare med barn som inte är inskrivna, sker vanligtvis genom riktade postala utskick samt telefonsamtal. Vi tror inte detta är tillräckligt då det finns brister i svenska språket i många hushåll, inte minst i ytterstadsområdena. I stället bör man genomföra dörknackning och vara ute ännu mer på platser där föräldrar vistas.

Införande av språktest vid rekrytering

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbåla majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Barn med särskilda behov

Vi är glada över att förvaltningen ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna har drivit. Vi har sett en ökning av barn med NPF-diagnoser det senaste åren. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp. Samarbete med Habiliteringen, BVC,

Autismcenter för små barn och vårdnadshavare, är därför av stor vikt för att lyckas i det arbetet. Vi ser dock med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Gör det mer attraktivt att vara förskolelärare

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Skärholmen bör agera pilot för införandet av karriärtjänster inom förskolan. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Socialt skyddsnät och ny socialtjänstlag

Vi är glada över att läsa att Förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan prövas i ytterstaden. Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan, vilket är i linje med detta. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn, däribland förskoleförvaltningen och förskolenämnden. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Särskilt uttalande av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Inledningsvis noterar vi att förskolborgarrådet i sina synpunkter kritiserar de fristående förskolorna. Samtidigt framgår det av rapporten att vårdnadshavare med

barn i kommunal förskola generellt sett var lika nöjda som vårdnadshavare med barn i fristående förskola. Liberalerna värnar valfriheten, att vårdnadshavare ska ha rätt att välja den förskola som man bedömer fungerar optimalt för barnet.

Förskolborgarrådet, vill vi påminna om, är ansvarig för att förskolan fungerar för alla barnen i staden, oavsett verksamhetsform. Reformerna på området lyser samtidigt med sin frånvaro. Den enda förskolepolitiken ett styre bedriver kan inte vara att gå till storms mot enskilda aktörer.

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs. Likaså

behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan. Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma.

Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärarlegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 20 augusti 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ärendet

Förskolenämnden har i rapporten *Förskola i Stockholm 2024* sammanställt en övergripande lägesbild av utvecklingen inom verksamhetsområde förskola. Rapportens innehåll kan fungera som stöd i dialogen mellan stadens nämnder och olika nivåer i organisationen, i ett gemensamt arbete för en ökad kvalitet i förskolan. Förskolenämnden följer upp samma områden i årets rapport som föregående år, med hänsyn till att dessa identifieras som de viktigaste utvecklingsområdena för staden. Dessa är även angelägna frågor ur ett nationellt perspektiv.

Förskolenämnden följer i rapporten upp följande tre områden;

- Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse
- Förutsättningar för att främja barns språkutveckling
- Förskolans kompensatoriska uppdrag

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Flera års utvärderingar, uppföljningar och tillsyn av förskola i staden visar på ett kvalitetsarbete som bedrivs med systematik och uthållighet, där strukturer finns hos samtliga nämnder som verkar mot kommunal och nationell måluppfyllelse. För att stärka förskolans uppdrag krävs ett än mer sammanhållet och likvärdigt kvalitetsarbete. Framgångsrika arbetssätt och utmaningar har identifierats i analysarbetet. Under 2025 fortsätter stadens arbete för att skapa en stadsövergripande samsyn kring bedömning av undervisningens kvalitet och även ett arbete för framtagande av gemensamma metoder för uppföljning.

Förutsättningar för att främja barns språkutveckling

Personalens kunskaper i svenska språket är avgörande för en undervisning av hög kvalitet. Under kommande år kommer staden att erbjuda mer anpassade insatser för att öka språkkunskaperna inom förskolan; utbildningar för fler målgrupper, anpassningar efter deltagares kunskapsnivåer, vidareutveckling av språkfrämjande arbetsplatser. *Program för kompetensförsörjning inom förskolan i Stockholm stad*, som togs fram 2024, bidrar till uppföljning och samsyn i arbetet.

För att stärka det språkutvecklande arbetet finns både planerade insatser, såsom forskningsprojekt för att pröva språkutvecklande metoder, samt förslag för ett stärkt utvecklingsarbete. Exempel på förstärkt utvecklingsarbete är att stadsdelsnämnder, förskolenämnden och utbildningsnämnden gemensamt utvärderar arbetet med övergångar mellan förskola och skola.

Förskolans kompensatoriska uppdrag

Förskolans kompensatoriska uppdrag innefattar många olika delar som samtliga spelar in i hur effektivt arbetet blir. Att verka för fler barn i förskolan är ett av dem,

där stadsövergripande rutiner och mätmetoder behöver tas fram och implementeras. Barnens närvaro är en fråga som aktualiserats mer de senaste åren, då frånvaro kan ge negativa konsekvenser för barnens utbildning och språkliga utveckling. För att följa barns närvaro finns behov av en enhetlig och systematisk statistikinsamling.

En annan del av det kompensatoriska uppdraget handlar om stöd till barn; stöd till barn med särskilda behov, barns rätt till trygghet, insatser och orosanmälningar, samverkan för barnens bästa. Större likställighet i bedömningsgrunderna för tilläggsbelopp som tilldelas för barn i behov av särskilt stöd på lokal nivå, i kombination med utbildningsinsatser, hade kunnat ge ett mer likvärdigt stöd med bestående effekter i praktiken. Orosanmälningar inom förskolan är komplext och behöver analyseras mer. Rutiner kring orosanmälningar behöver förtydligas. Förskolans samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter och aktörer behöver utvecklas och förstärkas.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2025 följande.

1. Förskolenämnden godkänner rapporten Förskola i Stockholm 2024 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S) och Sara Grolander (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Ismail Ali (C), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Rapporten är framtagen av förskoleförvaltningen i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och riktar sig i första hand till kommunfullmäktige, men också till alla med intresse för kvalitetsfrågor i stadens förskolor. Rapporten kan även fungera som stöd i dialogen mellan stadens förvaltningar och olika nivåer i organisationen i gemensamt arbete för ökad kvalitet i förskolan för stadens alla barn.

I den inledande delen av rapporten presenteras statistik som ger en generell överblick över förskolans förutsättningar så som organisation och styrning, resursfördelning, antal förskolor och barn samt andel förskollärare. Under analysdelen fördjupas uppföljningen inom tre övergripande områden:

1. Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

2. Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

- Personalens kompetens och kunskapsnivå i svenska språket
- Övergång förskola och skola – med fokus på språk

3. Förskolans kompensatoriska uppdrag

- Arbete för fler barn i förskolan
- Socioekonomiskt stöd och resurser till barn i behov av särskilt stöd
- Barns rätt till trygghet – tidiga insatser och orosanmälningar
- Förskolans samverkan med socialtjänst och andra myndigheter

Varje område innehåller en bakgrundsdel, en uppföljning för 2024 samt en kommenterande del som fångar upp och sammanfattar utvecklingsbehov. Till rapporten hör även bilagor med fördjupande statistik. Rapporten bygger på kvantitativa och kvalitativa underlag så som officiell statistik och underlag från stadsdelsförvaltningarnas förskoleavdelningar.

I årets rapport används till viss del statistik från 2023 då den officiella statistiken från Skolverket för 2024 avseende förskollärary- och personaltäthet, andelen förskollärare, utbildningsbakgrund, antal barn per barngrupp samt inskrivningsgraden publiceras senare under året. Förskoleförvaltningen kommer att presentera denna statistik samlat senare under 2025, efter att den har publicerats.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Rapporten Förskola i Stockholm 2024 och dess slutsatser får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll har därför bedömts ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Rapporten berör inte jämställdhetsfrågor direkt annat än kort om resultat för flickor och pojkar i förskoleundersökningen.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av förskolenämnden och remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm,

Stockholms Universitet, Sveriges Lärare Stockholm, Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns Högskola.

Sveriges Skolledare Stockholm och Södertörns Högskola har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	9
Arbetsmarknadsnämnden	10
Socialnämnden	11
Bromma stadsdelsnämnd	12
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	14
Farsta stadsdelsnämnd	16
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd	17
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	19
Järva stadsdelsnämnd	21
Kungsholmens stadsdelsnämnd	23
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	26
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	28
Skärholmens stadsdelsnämnd	28
Södermalms stadsdelsnämnd	30
Kommunal Stockholm	33
Stockholms universitet	34
Sveriges Lärare Stockholm	35
Reservationer m.m.	37

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i den beskrivna lägesbilden för förskoleverksamheten i staden och ser att det råder en samstämmighet mellan rapportens slutsatser och nationella rapporter, gällande förskolans utmaningar. Teman som återkommer i nationella rapporter är bland annat ett stärkt systematiskt kvalitetsarbete, fortsatta insatser mot likvärdig och kompensatorisk förskola, kompetensförsörjning och kompetensutveckling, barns språkutveckling och tidiga insatser. Inskrivningsgraden lyfts fram och deltagandet i förskolan tar allt mer plats

som tema, särskilt närvaron. Samma utvecklingsbehov som lyfts fram på en nationell nivå, lyfts även fram och analyseras i *Förskola i Stockholm 2024*.

Stadsledningskontoret instämmer vid de tre områdenas vikt för en fortsatt ökad kvalitet och likställighet i förskolan i Stockholms stad. Ett starkt systematiskt kvalitetsarbete, där samsyn råder gällande vad kvalitet innebär och som genomsyrar förskolans samtliga nivåer, är betydelsefullt för en likvärdig förskola och nationell måloppfyllelse. Personals utbildningsnivå, språkkunskaper och en bra övergång mellan förskola och skola är av vikt för barns fortsatta lyckade skolgång och välbefinnande i livet. Förskolans kompensatoriska uppdrag innehållandes flera delar, såsom aktivt deltagande i förskola och en stark samt bred samverkan är väsentligt i uppdraget.

Stockholm stad har för samtliga områden verkat drivande i utvecklingen. Stadsledningskontoret ser att stadsdelsnämnderna tillsammans med varandra, förskolenämnden och andra aktörer kan föra stadens förskoleverksamhet framåt i ett sammanhållet och gemensamt utvecklingsarbete mot en högre och mer likvärdig kvalitet för Stockholms alla barn.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 maj 2025 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Ann-Christine Carlberg (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Per Rosencrantz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Christina Tufvesson (L), se Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolenämndens rapport 2024 ger en bra och relevant analys av det långsiktiga systematiska kvalitetsarbetet i en komplex organisation. Kvalitetsarbetet lyfts förtjänstfullt med perspektiv på social- och ekonomisk hållbarhet i syfte att skapa jämlika förutsättningar med god kvalitet för barnen i förskolan. Det är glädjande att de långsiktiga satsningarna på språkutveckling i förskolan fortsätter.

Förvaltningen bidrar gärna till kvalitetsutvecklande insatser i samverkan med förskoleförvaltningen. Ett exempel som kvalitetsrapporten beskriver, är att fortsätta utveckla utbildningar som riktar in sig på yrkes- och språkkunskaper för befintlig personal.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inga ytterligare synpunkter.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 maj 2025 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Kristin Jacobsson (C), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen instämmer i rapportens analys av behovet att stärka samverkan mellan förskola och socialtjänst för att bättre förebygga och hantera barns utsatthet. Samverkan kan utvecklas på flera sätt och centrala delar i detta handlar om att förtydliga rutiner och arbetssätt kring orosanmälningar, till exempel när och hur en orosanmälan ska göras och att socialtjänsten kan konsulteras vid behov. Det stödmaterial för samverkan mellan förskola och socialtjänst som nyligen tagits fram kan vägleda i arbetet gällande detta.

Samverkan mellan förskoleförvaltningen och socialförvaltningen pågår men kan utvecklas vidare för att skapa ett sammanhängande och effektivt arbete, från främjande och förebyggande till stöd när problem uppstår. Socialförvaltningen ser positivt på de förslag som syftar till att skapa bättre kommunikation och samarbete mellan förvaltningarna, och ser fram emot att delta i ett vidare gemensamt utvecklingsarbete.

En god tillit mellan förskolans och socialtjänstens medarbetare är avgörande för ett framgångsrikt samarbete.

Socialförvaltningen välkomnar initiativ för att förbättra dialogen och ser positivt på ökad utbildning för förskolepersonal i att identifiera risker hos barn och familjer, något som exempelvis kan ske genom gemensamma utbildningar och erfarenhetsutbyten. När förskolans medarbetare också känner sig insatta i socialtjänstens uppdrag ökar sannolikt tilliten vilket i sin tur kan bidra till ett adekvat sätt att möta upp föräldrars frågor om socialtjänsten. Det kan motverka desinformation och bidra till att barn som far illa får rätt stöd från samhället.

Vidare ser socialförvaltningen ett behov av att stärka skyddsrutiner för personal vid hot eller våld relaterat till orosanmälningar samt att förbättra metoder för insamling och analys av orosanmälningar. En mer enhetlig statistik, som också särskiljer kommunala och fristående förskolor, kommer underlätta identifiering av trender och behov av insatser.

Socialförvaltningen ser fram emot fortsatt utveckling av samverkan och tydligare rutiner för orosanmälningar i hela staden.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 5 juni 2025 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen avseende rapporten Förskola i Stockholm 2024.

Reservation av Findel Madison (SD), se Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tycker att rapporten utvecklats på ett positivt sätt genom den tydligare dispositionen. Därtill har innehållet blivit mera avgränsat och upplevs mera relevant utifrån de utmaningar som förskolan står inför.

Förvaltningen tycker det är problematiskt att statistiken i rapporten till viss del är från 2023 och att förskoleförvaltningen kommer att presentera statistik senare under 2025. Rapporten kan på detta sätt tappa sin legalitet och fel siffror kan bli underlag för eventuella beslut och frågeställningar. Förvaltningen föreslår att processen för insamlandet av underlag ses över för att i så stor grad som möjligt samla statistik från samma mätdatum till rapporten.

Generellt känner förvaltningen igen sig i de beskrivningar och analyser som finns i rapporten. Nedan kommer vissa beskrivningar och analyser att lyftas och förstärkas utifrån respektive kapitel.

2. Stadsdelsområdenas förutsättningar

I den avslutande kommentaren i detta kapitel lyfts det socioekonomiska indexvärdet mot andel legitimerade förskollärare och att det inte finns några tydliga mönster. Förvaltningen tycker det är problematiskt att analysen utgår från enbart två parametrar. Analysen skulle förstärkas av att även titta på tilldelningen till förskolan av den socioekonomiska tilldelningen då det skiljer sig mellan stadsdelarna i nuläget. Därtill finns det en utmaning att det finns olika tolkningar kring vad som räknas som en "avdelning" och en "grupp" vilket gör att grunden till uträkningen av indikatorn i sig inte är kvalitetssäkrad.

Förvaltningen ser ett behov av att stärka jämställdhetsanalyserna i rapporten. Det skulle med fördel behövas analyser utifrån barnens kön för att säkerställa att det inte finns skillnader i undervisningen och stödet till barnen, inom det hälsofrämjande arbetet och de tidiga insatserna med barnen.

Rapporten lyfter Förskoleundersökningen och ifrågasätter om den är ett underlag för att följa undervisningskvaliteten genom frågorna till vårdnadshavarna om barnens utveckling i olika lärområden. Förvaltningen instämmer inte i detta utan menar att det är viktigt att fråga vårdnadshavarna, som känner sina barn bäst, om de upplever att barnen utvecklats i till exempel sin språkliga förmåga. De har i regel god kunskap om sina barn och kan svara på frågor oavsett kunskap om förskolans nationella uppdrag och kunskap om språkutveckling. Därtill är det enbart ett fåtal frågor som ingår i

grundenkäten som berör barnets utveckling i olika lärområden. Övriga ligger i en särskild frågebank där varje stadsdel väljer själv om de ska ingå eller inte.

Bromma känner igen sig i beskrivningen kring den ökade systematiken kring barngrupper som saknar legitimerade förskollärare och att det givit effekt i stadsdelen. I nuläget är det sett till helåret inga barngrupper som saknar legitimerade förskollärare förutom vid lite kortare perioder.

3. Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Avsnittet är välformulerat och det är tydligt att detta kapitel har utformats inte bara utifrån skriftliga beskrivningar utan också genom kompletterande intervjuer med alla stadsdelsförvaltningar. Bromma har under flera år utvecklat det systematiska kvalitetsarbetet, dels utifrån befintliga system dels utifrån de behov som finns i övrigt för att skapa en likvärdighet i staden. Under flera år har avdelningen haft gemensamma enhetsmål men att respektive förskoleområde skapat sina förväntade resultat utifrån sina prioriteringar. Målet har varit att försöka skapa ett verktyg där både det kommunala uppdraget och det statliga uppdraget funnits i samma verktyg.

Utöver detta genomför avdelning förskola kvalitetsobservationer kring det språkutvecklande arbetet, kvalitetsdialoger utifrån lagkrav och verksamhetsplan och resultatdialoger för att sätta ord på de olika resultat som finns. Tillsammans med de beskrivningarna som finns i verksamhetsberättelsen och de interna kontrollerna görs en övergripande analys över kvaliteten på förskolorna i Bromma. Detta arbete behöver ständigt utvecklas för att fånga upp de prioriteringarna politiken och verksamheten identifierat.

4. Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

I kommentaren om de språksatsningar som genomförts i stadsdelarna för personalen står det att det inte går att redovisa några effekter på de genomförda insatserna i annat än ett stadsdelsområde. Bromma ser att den satsning som genomfördes i Bromma har givit effekt och en första utvärdering visar detta. Flertalet av de som medverkade har uttryckt att de blivit mera trygga i sitt språk och att det gjort skillnad i arbetet. Däremot är det svårt att mäta en satsning så snabbt in på att den genomförts då utveckling av språket kommer med tiden efter att deltagaren fått redskap för att själv öva vidare. Det är en långtgående process. Det Bromma ser som ett utvecklingsområde är att kompetensen tydligare borde ha fångats upp för att säkerställa att processen fortsätter genom att utse särskilda mentorer som har fokus på att utmana och hjälpa deltagarna att fortsätta utvecklas i sitt yrkesspråk. Det är intressant att ta del av Skärholmens arbete och det tydliggör vilka olika förutsättningar det finns mellan stadsdelarna.

I kommentaren om samverkan kring övergång förskola och skola ges förslag på att ett förtydligande i stadens riktlinjer avseende ansvarsfördelning skulle upprättas vilket Bromma ställer sig positiva till. Samverkan behöver generellt förstärkas och blir extra viktigt i förhållande till fristående förskolor och skolor. Bromma vill understryka att samverkan kring barn i behov av särskilt stöd fungerar bra och att det främst beror på

organisationen där stadsdelens specialpedagoger ingår i samtalen och överlämningen av dokument.

Skolorna har utvecklat redovisningen av Hitta språket och Brommas förskolor kommer få det redovisat under året. Bromma har fått indikationer från skolor att där stadsdelen haft en satsning kring språk under flera år förbättrat sitt resultat i skolans kartläggning.

5. Förskolans kompensatoriska uppdrag

I rapporten kring stadsdelarnas uppsökande verksamhet lyfts vissa stadsdelar och hur de arbetar. Brommas köhandläggare har sedan rapporteringen också börjat besöka Öppna förskolan för att möta upp föräldrar där och deras frågor kring ansökan och hur processen fungerar.

Bromma vill framhålla att möjligheten till att följa barns närvaro i förskolan är positivt utifrån olika parametrar – dels i att fånga upp de barn som inte är regelbundet på förskolan utifrån oro dels utifrån ett kvalitetsmått då en oregelbunden närvaro kan vara ett tecken på mindre nöjdhet.

När det gäller orosanmälningar har Brommas andel ökat något vilket är positivt. Stadsdelen har gjort flera satsningar de senaste åren – specialpedagogerna har gått BRIS webbkurs i svåra samtal, workshop erbjuds till medarbetarna för att öka kunskapen och tryggheten kring processen och samverkan med socialtjänsten har stärkts generellt. Under detta år kommer särskilda anmälningsmöten att införas som syftar att skapa en trygg och öppen dialog som ska utgå utifrån barnen bästa och som ska stödja varandras verksamheter.

Sedan Bromma rapporterade till rapporten om samverkan med socialtjänst och andra myndigheter har beslut tagits att arbeta utifrån ett familjecentrerat arbetssätt även på den nya Öppna förskolan.

Bromma är positiva till kommentarerna om att utveckla framtagandet av statistik kring orosanmälningar för att kunna särskilja de kommunala och fristående huvudmännen åt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Emelie Wassermann (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Peter Backlund (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Christina Peterson (C), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen kommenterar rapportens innehåll samt hur det kan kopplas till förutsättningar och pågående arbete i Enskede-Årsta-Vantör.

Förskolans förutsättningar

Den socioekonomiska spridning som rapporten beskriver finns i staden finns även inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde. Stadsdelsförvaltningen har idag inga barngrupper som saknar legitimerad förskollärare. Stadsdelsförvaltningens ambition är att höja andelen förskollärare, utifrån ekonomiska förutsättningar behöver det göras på ett prioriterat sätt. Precis som rapporten tar upp, är tillgången till förskollärare en viktig faktor för god kvalitet i förskolans undervisning och utbildning, samtidigt som deltagande i förskola av god kvalitet är en viktig skyddsfaktor för barn som lever i socioekonomiskt utsatta områden. Därför bör det vara prioriterat att höja andelen i socioekonomiskt svaga områden.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att det minskade barnantalet har stor påverkan på verksamheten.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Stadsdelsförvaltningen anser att rapporten lyfter många viktiga aspekter av systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse, och ser positivt på att förskolenämnden arbetar med uppdraget för ökad likvärdighet i bedömningen av utbildnings- och undervisningskvaliteten i stadens förskolor. Stadsdelsförvaltningen instämmer i att både utformandet av undervisningen och progression i barns utveckling behöver bedömas. Avdelning förskola arbetar utifrån frågeställningen: *Hur vet vi att den utbildning vi erbjuder ger effekt och gör skillnad för barnen?* Det är viktigt att kunna mäta vilken skillnad det gör för barnen, och utifrån det analysera hur utformandet av undervisningen antingen ledde till, eller inte ledde till, önskat resultat.

Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

Stadsdelsförvaltningen instämmer i vikten av kompetensutveckling i svenska språket och språkutvecklande arbetssätt. Utbildningar i svenska språket ska fortsätta, samt den utbildning i flerspråkighet som bedrivs genom stadsdelsförvaltningens egna kursledare. Stadsdelsförvaltningen instämmer i behovet av att utbilda kockar i svenska språket. En utbildning för kockar kommer att genomföras, med start i höst, i samverkan med arbetsmarkandsförvaltningen.

När det gäller samverkan mellan förskola och skola för barns övergångar, har det fungerat olika i de olika stadsdelarna. Stadsdelsförvaltningen har, tillsammans med utbildningsförvaltningen, sett över handlingsplanen för övergångar och tagit fram en struktur för att kontinuerligt utvärdera arbetet.

Förskolans kompensatoriska uppdrag

Förskolans kompensatoriska uppdrag är viktigt. Stadsdelsförvaltningen instämmer i att det finns ett behov av stadsövergripande rutiner och mätmetoder för ökad inskrivningsgrad. Gällande närvaro i förskolan, har stadsdelsförvaltningen arbetat fram rutiner vid barns frånvaro samt en handlingsplan för ökad närvaro.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att gemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd kan bidra till en mer likvärdig bedömning i staden.

Arbetet med orosanmälningar är viktigt. Det är ett arbete som behöver pågå hela tiden, medarbetare behöver bli påmind om vikten av att göra orosanmälningar och föra diskussioner om vilka signaler som bör leda till en anmälan. I det arbetet ingår också en bra samverkan med socialtjänsten.

Jämställdhetsanalys

Jämställdhet lyfts kort i rapporten, utifrån skillnader i svaren på förskoleundersökningen mellan vårdnadshavare till flickor och pojkar. Jämställdhet skulle med fördel kunna belysas i fler delar av rapporten.

Barnrättsperspektiv

Rapporten belyser mycket som är viktigt ur ett barnrättsperspektiv. Förskolans förutsättningar och kvalitet är viktigt för barns utbildning, och i linje med barnkonventionens artikel 28 om barns rätt till utbildning. Även barns språkutveckling är viktig för barns utbildning, både i förskolan och för den fortsatta utbildningen. Förskolans kompensatoriska uppdrag handlar om att fler ska få tillgång till utbildningen i förskolan genom ökad inskrivningsgrad samt att alla ska kunna tillgodogöra sig utbildningen, till exempel genom insatser för barn i behov av särskilt stöd. Det kompensatoriska arbetet går även i linje med barnkonventionens artikel 6 om barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen om rapporten Förskola i Stockholm 2024.

Reservation av Leif Söderström (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Olof Peterson m.fl. (M), Christer Eriksson (C) och Rikard Werge (L), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att rapporten *Förskola i Stockholm 2024* kan ge underlag för insatser och framtida beslut som bidrar till en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn inom Stockholms stad. Förvaltningen menar också att innehållet i 2024 års

rapport är mer analytiskt och mindre beskrivande än tidigare vilket ger en tydligare bild av förskolornas kvalitet.

Förvaltningen instämmer i att det behöver finnas en tydligare gemensam syn på vad som utgör en bra utbildning och ett mer enhetligt sätt att mäta kvaliteten i stadens förskolor. Förvaltningen deltar i ett utvecklingsarbete med Ifous-programmet Förskolebarns förändrade kunnande tillsammans med forskare och tio stadsdelar och kommuner. Programmet som pågår i tre år ska utveckla långsiktiga och forskningsbaserade arbetssätt som bidrar till en högre undervisningskvalitet.

I rapporten lyfts behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket och förvaltningen har under flera år genomfört insatser via Skolverket. Fokus har varit att stärka yrkesspråket i svenska som ger effekt på barns språkutveckling. Uppföljningen visar att flertalet av de som deltagit i utbildningen också har kunnat tillgodogöra sig den.

Rapporten beskriver behovet av att samverka mellan förskola och skola, och att återkopplingen för resultaten från kartläggningen av ”Hitta språket”, behöver utvecklas. Här visar förvaltningen på en samverkan mellan förskola och skola där både fristående och kommunala aktörer möts. Förvaltningen ser vinster med en likvärdig återkoppling av kartläggningen inom Farsta men även framöver för alla Stockholms förskolor.

Det är bra att rapporten lyfter att förskolan behöver fortsätta utveckla arbetet med tidiga insatser för att förebygga barns utsatthet, bland annat genom samverkan med socialtjänsten. Förvaltningen fortsätter fokusera på förskolans kompensatoriska uppdrag genom att stärka barnhälsoarbetet och öka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter. Förskolan är en viktig samarbetspartner för att socialtjänsten ska nå ut med tidigt stöd till familjer där problemen ännu inte är så stora.

Förvaltningen instämmer i rapportens framskrivna behov av stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av extraordinärt stöd. I nuläget är det för stora skillnader i både processen som ligger till grund för ansökan som bedömningsgrunderna.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Henrik Åkerlund (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Robin Nilsen (L), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att merparten av de analyserade delar som framträder genom rapporten är angelägna utvecklingsområden även för förskolorna inom stadsdelsområdet. Inom flera av dessa har stadsdelsområdet också redan pågående insatser.

Förvaltningen har under 2024 påbörjat ett arbete som syftar till att den nationella måluppfyllelsen för förskola på ett mer tydligt sätt ska implementeras i förskolornas systematiska kvalitetsarbete. Arbete för att på ett mer tydligt och ändamålsenligt sätt knyta de olika nivåerna i styrkedjan närmare varandra i uppföljnings och utvärdering har påbörjats under föregående år. Under 2025 har kompetensutvecklande insatser kring betydelsen av interaktion och dess koppling till barns generiska förmågor adderats i arbetet. Även insatser för att definiera kvalitetsaspekter på olika nivåer och utifrån olika kvalitetsdimensioner fortgår inom stadsdelsområdets kommunala förskolor detta år. Att även rapporten "Förskola i Stockholm 2024" lyfter betydelsen av att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet utifrån Skolverkets nationella riktlinjer ser stadsdelsförvaltningen positivt på.

I övergångarna mellan förskola och grundskola har samarbetet med utbildningsförvaltningen intensifierats under året, vilket lett till att vissa moment i övergångsproceduren justerats. Samarbetet har också i högre utsträckning kopplats samman med innehållet i stadsdelsområdets verksamhetsplan. Det fortgår ett arbete för att öka likvärdigheten i skolans återkoppling av kartläggningsmaterialet "Hitta språket" ytterligare. Genom rapporten framgår att flertalet stadsdelsområden upplever att återkopplingen kan tydliggöras, och stadsdelsförvaltningen ser gärna att förskoleförvaltningen intensifierar samverkan med utbildningsförvaltningen i denna fråga.

Under 2024 har förvaltningen ökat samverkan med andra aktörer vars profession har betydelse för förskolebarns välmående. En samverkansdag genomförs terminsvis där lokal representation från socialtjänst, polis, förskola och region deltar. Frågor som är av betydelse för barnens välmående och trygghet är i fokus under samverkansdagarna, som redan har bidragit till ökad kontakt och vidgad förståelse för varandras uppdrag.

Förskoleavdelningen har också under året initierat ett samarbete med Barnafrid som är ett nationellt kunskapscentrum med uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn. Såväl ledningsfunktioner som medarbetare i förskolan har genom samarbetet erbjudits kompetensutveckling.

De kommunala förskolorna i stadsdelsområdet har en relativt hög andel förskollärare i sina undervisningsgrupper. De statistiska underlag som bifogas rapporten visar att andelen legitimerade förskollärare i stadsdelsområdet är 38,2%, vilket är att jämföra med övergripande statistik för Stockholms stad där genomsnittlig andel legitimerade förskollärare var 37,1% samma period. Den höga andelen legitimerade förskollärare bidrar till att stadsdelsområdet har goda förutsättningar till att erbjuda alla barn

kvalitativ undervisning. Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde är dessutom det stadsdelsområde som har högst inskrivningsgrad i Stockholms stad. I Hägersten-Älvsjö är 97,5% av barnen mellan 3 och 5 år inskrivna i förskolan.

Det kan konstateras att flera insatser som går i linje med rapportens definierade utvecklingsbehov redan pågår inom stadsdelsområdet. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på ett fördjupat stadsövergripande samarbete i dessa frågor. Gemensamt utformade insatser ses som särskilt angeläget i frågor som rör medarbetares kompetensutveckling i svenska språket samt återkopplingen på "Hitta språket" i samband med barns övergång till förskoleklass.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner svar på remiss om rapporten Förskola i Stockholm 2024 och överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.

Reservation av Pär Gustavsson (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Saad Gourrada (C), Fatima Nur (L) och Aras Amin m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att rapporten beskriver gemensamma områden som bör prioriteras för att kunna stärka likvärdigheten och kvaliteten för alla barn i stadens förskolor. Förvaltningen menar också att innehållet i 2024 års rapport är mer analytiskt och mindre beskrivande än tidigare dock är det fortsatt en utmaning i att få en bild av förskolornas kvalitet då förutsättningar och behov skiljer sig mycket.

Glädjande är att Hässelby Vällingby även 2024 har den högsta andelen legitimerade förskollärare och de minsta barngrupperna i staden. De höga resultaten från både medarbetarenkät och förskoleundersökning tyder på att förvaltningen är en god arbetsgivare som satsar på utvecklingsarbetet.

Förvaltningens systematiska kvalitetsarbete har under längre tid stärkts och visar på en positiv utveckling och förvaltningen instämmer i rapportens slutsatser kring att fortsätta utveckla ett mer enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete med tydligare koppling till läroplansuppdraget. För att stödja ökad likvärdighet i staden behöver gemensamma övergripande bedömningsgrunder för kvalitet i förskolan utvecklas oavsett regiform. Arbetet har påbörjats i samverkan med förskoleförvaltningen och övriga stadsdelsnämnder och utgår från det nationella kvalitetssystemet som Skolverket tagit fram. Hässelby Vällingby kommer under hösten att göra självskattningar på huvudmannanivå samt rektorsnivå i samband med kvalitetsdialog och verksamhetsbesök utifrån Skolverkets modell. Syftet är att

identifiera ett nuläge och skapa förutsättningar för utveckling och uppföljning av förskolornas kvalitet.

Förvaltningen menar att en analys av förskoleundersökningen skulle kunna redovisas i rapporten då den visar på vårdnadshavares uppfattning om verksamhetens påverkan på deras barns utveckling och lärande vilket kan ge viss riktning för det systematiska kvalitetsarbetet. Även medarbetarenkäten är en aspekt av det systematiska kvalitetsarbetet som närmare kan analyseras.

Förvaltningens medverkan i det treåriga forskningsbaserade programmet Hållbar förskola har gett stora effekter på utbildningen för barnen och rapporten hade mer ingående kunnat beskriva detta liksom andra förvaltningars utvecklingsarbeten.

Barns språkutveckling är som tidigare år ett prioriterat område i stadens budget och särskilt i stadsdelar med hög andel flerspråkiga barn som Hässelby Vällingby. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att utveckla dokumentationen kring det individuella barnets språkutveckling liksom att fortsätta det språkutvecklande arbetet på både individ- och gruppnivå. Förvaltningen deltar i ett ULF-projekt (utbildning lärande och forskning, nationell verksamhet som drivs av skolhuvudmän och lärosäten); SpråkPeda, med syfte att ta fram ett verktyg för att kunna följa barns förändrade språkutveckling.

Vid övergången till skola är det nödvändigt att återkopplingen från kartläggningen hitta språket utvecklas och ger en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling och vad förskolorna behöver arbeta vidare med och/eller förstärka. En utmaning i denna samverkan med skolan är att Hässelby Vällingby har ett stort antal skolor att samverka med och att det fria skolvalet gör återkopplingen väldigt generell.

I rapporten lyfts behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket och förvaltningen har under flera år genomfört insatser med Hermods via Skolverket. Fokus har varit att stärka yrkesspråket i svenska och i förlängningen ge effekt på barns språkutveckling. Uppföljningen visar att flertalet av de som deltagit i utbildningen också har kunnat tillgodogöra sig den. Rektorena följer upp den språkliga kompetensen i svenska på medarbetarsamtalen och påtalar vikten av det egna ansvaret i att utveckla ett rikt svenskt språk. Vid rekrytering av nya medarbetare granskas kunskaperna i det svenska språket under intervju, såväl muntligt som skriftligt. Den som söker arbetet ska kunna redogöra för vad uppdraget innebär.

Förvaltningen fortsätter fokusera på förskolans kompensatoriska uppdrag genom att stärka barnhälsoarbetet och öka samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra myndigheter. Förskolan är en viktig samarbetspartner för att socialtjänsten ska nå ut med tidigt stöd till familjer där problemen ännu inte är så stora. Samverkansprojektet förskola- socialtjänst som startades 2023 har förlängts till 2026 då positiva effekter av samarbetet framkommit. Bland annat har kunskapen om socialtjänstens arbete ökat och det förebyggande arbetet med föräldrastöd såsom föräldrarådgivnings-samtal har nått fler familjer. Samtidigt har också andelen orosanmälningar från förskolan ökat.

Förvaltningen har i enlighet med revisionens rapport om brister i hanteringen av orosanmälan tagit fram en reviderad rutin samt ett stödmaterial för förskolans personal där bland annat tecken på vad oro för ett barn kan bestå i. Rektorerna förtydligar och följer upp vad anmälningsplikten innebär vid medarbetarsamtal och på arbetsplatsträff (APT) varje termin. Socialtjänsten bjuder regelbundet in till både fysiska och digitala informationsmöten om sitt arbete. Det är fortsatt en utmaning med att den nära relation som finns mellan vårdnadshavare och förskolepersonal sätts i gungning vid en orosanmälan. Därför är det av största vikt att vårdnadshavare informeras om den lagstadgade anmälningsplikten som åligger alla förskolans medarbetare. Vid introduktionen i förskolan samt vid föräldramöten informeras varje vårdnadshavare om anmälningsplikten men också om de stödsatser som erbjuds, exempelvis föräldrarådgivning och ABC- utbildningar (alla barn i centrum).

Arbetet med att öka inskrivningsgraden men samtidigt också följa barns närvaro i förskolan är nödvändigt då deltagande i förskolans verksamhet ger positiva effekter på barns utveckling och lärande och särskilt när det handlar om matematiska och språkliga förmågor. Förvaltningen följer upp barnens närvaro med hjälp av det nya digitala systemet Tempus. Detta görs vid två tillfällen/termin i syfte att uppmärksamma och åtgärda eventuell problematisk frånvaro.

Förvaltningen instämmer i rapportens framskrivna behov av stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av extraordinärt stöd. I nuläget är det för stora skillnader i både processen som ligger till grund för ansökan som bedömningsgrunderna.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Rapporten Förskola i Stockholm 2024 och dess slutsatser får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll har därför bedömts ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Förslagen i rapporten innebär dock inte en påverkan på barn utifrån kön.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Ghazal Saberian (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen ser positivt på rapportens förstärkta fokus på att utveckla ett stadsövergripande kvalitetssystem.

Järva stadsdelsförvaltning fortsätter att fördjupa och utveckla uppföljningsprocessen genom att implementera delar av Skolverkets nationella kvalitetssystem. Arbetet inkluderar kvalitets- och resultatdialoger mellan rektorer och skolchef för att säkerställa huvudmans kännedom om samtliga förskolor. Under 2025 fortsätter arbetet med att öka analysdjupet genom att följa upp på både förskoleområdesnivå och enskild förskolenivå. Det är avgörande att kvaliteten kan följas på ett enhetligt och transparent sätt, vilket också möjliggör bättre riktade insatser där behoven är som störst.

Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

Rapporten lyfter behovet av fortsatt kompetensutveckling i svenska språket, vilket är aktuellt även för Järva. Under 2024–2025 har förvaltningen inom ramen för Hermods utbildning ”Språkutvecklande förskolor- även för medarbetare” fortsatt utbilda personal. Vidare arbetar samtliga förskoleområden med att utveckla arbetet med språkutvecklande arbetsplatser i avseende att främja medarbetarnas utveckling av svenska språket.

För att stödja varje barns språkutveckling behöver förskolan systematiskt identifiera och utveckla framgångsrika arbetssätt och undervisningsmetoder. Under året vidareutvecklas arbetet utifrån erfarenheter från deltagande i ULF-projektet (Utbildning, Lärande, Forskning), som fokuserar på undervisningsutvecklande forskning om de yngsta barnens svenska ordförråd och språkutveckling. Projektet har hittills bidragit till utveckling av både lärmiljöer och arbetssätt inom flera förskoleområden, samt vidareutveckling av metoder för äldre barn. Arbetet med språkmatriisen intensifieras också, som ett verktyg för att följa upp och vidareutveckla undervisningen.

Förskolans kompensatoriska uppdrag

Järva stadsdelsförvaltning arbetar kontinuerligt med kvalitetshöjande åtgärder för att skapa förtroende och stärka relationerna mellan förskolor, föräldrar och andra aktörer. En viktig del av detta arbete är att systematiskt följa och analysera barns närvaro i förskolan samt säkerställa att alla förskolor följer rutiner vid barns frånvaro. Under året kommer förvaltningen att utveckla och stärka arbetet med orosanmälningar,

bland annat genom att implementera systematiska efterfrågningar och kompetenshöjande åtgärder för personalen.

Vidare kommer förvaltningens interna samverkan mellan förskola och socialtjänst att utvecklas och fördjupas. Exempelvis har handlingsplanen mellan Individ och familjeomsorgen reviderats och organiseringen kring kontaktpersoner för föräldrarådgivningen inom varje förskoleområde utvecklats. Genom ökad förståelse för varandras arbetsprocesser och ett mer strukturerat samarbete strävar förvaltningen efter att förbättra tidigt samordnade insatser för barn och familjer som behöver särskilt stöd.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Charlotta Schenholm (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Lou-Ann Wejke-Norberg m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Benjamin Jiang (KD) som instämde i särskilt uttalande anfört av Lou-Ann Wejke-Norberg m.fl. (M).

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att Förskolerapport 2024 har en struktur som är lätta att följa och ger en bra övergripande bild av kvalitet och utvecklingsbehov i stadens förskolor utifrån strukturella faktorer.

I rapporten är det svårt att utskilja vad som är de stadgemensamma utvecklingsområdena kopplat till undervisningen i förskolan.

Det vore önskvärt om rapporten för 2025 innehåller fler goda exempel på framgångsrika arbetssätt och utvecklingsarbeten i stadsdelsförvaltningarna kopplade till undervisningens kvalitet för barnen.

Förskolans förutsättningar i Stockholms stad

Förvaltningen instämmer i bilden att tillgången till legitimerade förskollärare är god och att vårdnadshavare generellt är nöjda med stadens förskolor oavsett regiform.

En intressant analys i rapporten är att stadsdelsnämnder i socioekonomiskt utsatta områden, trots en högre resurstilldelning, inte har en högre andel legitimerade förskollärare i sina förskolor.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Rapportens beskrivning av stadsdelsnämndernas systematiska uppföljning av det nationella uppdraget för förskolan är intressant och visar på hur både lika och olika nämnderna tar sig an det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan.

Det är bra att rapporten lyfter gemensamma nämnare och framgångsrika arbetssätt men också utmaningar som behöver adresseras i det fortsatta arbetet med ett stadsövergripande kvalitetsuppföljningssystem.

Förskoleförvaltningen lyfter också fram att tolkningen av begreppet kvalitetsbedömning är en utmaning – ska kvaliteten bedömas utifrån progression i barns utveckling och lärande eller i utformandet av undervisningen och utbildningen?

Förvaltningen instämmer i förskoleförvaltningens bedömning att båda perspektiven behövs, särskilt i kommunikationen mellan de olika nivåer i styrkedjan, för att skapa bra förutsättningar för en heltäckande utvärdering av måluppfyllelsen.

Förskoleförvaltningen har tillsammans med stadsdelsförvaltningarna och i samråd med stadsledningskontoret tagit fram en plan för fortsatt arbete för ett system för stadsövergripande kvalitetsuppföljning under 2025–2027.

Under 2025 kommer fokus ligga på att skapa stadsövergripande samsyn kring bedömning av undervisningens och utbildningens kvalitet. Rapporten lyfter fram behovet av att utveckla former och ta fram underlag för utvärdering på arbetslagsnivå och att ge förskollärarna verktyg som underlättar analysarbetet.

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsats om att kvalitetsarbetet behöver stärkas för att öka likvärdigheten och kvaliteten i stadens förskolor. I det arbetet är det viktigt att utveckla mer kvalitativa uppföljningsmetoder som tar sin utgångspunkt i den reella kvaliteten för barnen och den omsorg, utbildning och undervisning de får.

Idag finns generella uppföljningsmetoder av strukturkvalitet men det behöver utvecklas nya arbetssätt och metoder för att identifiera och sätta in åtgärder på de förskolor i staden som har lägst kvalitet och inte når läroplanens mål.

Det finns en risk att utvecklingen av stadens systematiska kvalitetsarbete i förskolan, med stöd av det nationella kvalitetssystemet, skapar en systematik mellan olika nivåer men inte bidrar till att utveckla verksamheten på de förskolor i staden som har lägst kvalitet.

Det vore värdefullt om förskoleförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna tillsammans kunde arbeta fram metoder för detta.

Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

Förvaltningen instämmer i rapportens slutsats om att stadens förskolor utvecklat det språkutvecklande arbetssättet bland annat genom kompetensutvecklingsinsatser för personalen.

I rapporten lyfts behovet av att stärka övergångarna mellan förskola och skola, vilket förvaltningen instämmer i. Förvaltningen tror dock att det blir svårt att utveckla

återkopplingen från skolans kartläggningsmaterial *Hitta språket* utifrån att skolorna i stadsdelarna tar emot barn från många olika förskolor i sin klasser. Förvaltningen anser att övergång mellan förskola - skola behöver se olika ut i stadsdelarna utifrån att det är olika förutsättningar och behov.

Förskolans kompensatoriska uppdrag

Förvaltningen anser att rapporten lyfter fram relevanta utvecklingsbehov för att en ökad inskrivningsgrad i förskolan och behovet av en mer systematisk statistikinsamling av barnens närvaro.

Det behövs också en stadsövergripande dialog kring hur olika stadsdelsförvaltningar arbetar med dessa frågor där framgångsrika arbetssätt lyfts fram och delas.

Förskoleförvaltningen noterar fortsatta skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder.

Förvaltningen håller med om att gemensamma bedömningsgrunder och en mer enhetlig process kring tilläggsbelopp har potential att bidra till en mer likvärdig bedömning i staden.

Förvaltningen vill dock poängtera att bedömningsgrunder för tilläggsbelopp är en del av flera i arbetet med att ge extra stöd. Minst lika viktigt är hur huvudmannen organiserar det specialpedagogiska stödet och att den pedagogiska grundkvaliteten på förskolorna håller en hög nivå.

Förvaltningen har goda erfarenheter av att alla förskoleenheter på Kungsholmen har specialpedagoger anställda som hjälper och stödjer pedagogerna med kartläggningar och specialpedagogiska insatser.

På Kungsholmens kommunala förskolor pågår sedan hösten 2024 ett utvecklingsarbete kallat ”Bredda basen” som handlar om att öka förståelsen och kunskaperna hos alla pedagoger för att kunna möta alla barns behov av stöd.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Rapporten *Förskola i Stockholm 2024* och dess slutsatser får indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll har därför bedömts ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för

alla barn. Rapporten berör inte jämställdhetsfrågor direkt annat än kort om resultat för flickor och pojkar i förskoleundersökningen.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Anders Lindman (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M), Linnea Sandström Lange (L), Daniele Fava (C) och Carl Häggqvist (KD), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på rapporten som helhet och anser att den bidrar till att skapa en övergripande bild av nuläget i stadens förskolor.

I rapporten framgår att deltagandet i en förskola av god kvalitet är en viktig skyddsfaktor, särskilt för barn som lever i socioekonomiskt utsatta områden. Det beskrivs vidare att forskning visar att tillgång till legitimerade förskollärare är en viktig faktor för god kvalitet i förskolans undervisning och utbildning. Trots att stadsdelsområdenas socioekonomiska indexvärde varierar noteras inga tydliga mönster mellan indexvärdet och andel legitimerade förskollärare. Förvaltningen instämmer därför i förskoleförvaltningens kommentar om att det finns skäl att resonera kring kommunfullmäktiges målsättning för andel legitimerade förskollärare och huruvida ett gemensamt mål för samtliga stadsdelsnämnder skapar förutsättningar för likvärdighet i staden som helhet.

I rapporten konstateras att det i staden som helhet finns en relativt hög andel legitimerade förskollärare. Målsättningen för Stockholms stad är att öka andelen från föregående år. Enligt statistiken som presenteras i förskolerapporten var andel legitimerade förskollärare (av totalt antal anställda) 37,3 procent i augusti 2024 för de kommunala förskolorna i staden, vilket är en ökning från 36,7 procent år 2023. Att staden uppnår målet om att öka andelen legitimerade förskollärare är positivt. Förvaltningen menar dock att det vore bra att ställa stadens tillgång i relation till andra kommuners målsättning och tillgång för att kunna jämföra huruvida tillgången kan anses som hög.

Förvaltningen instämmer i att förskoleundersökningen, tillsammans med andra undersökningar och resultat, utgör ett viktigt underlag för kvalitetsuppföljningen i förskolan. Resultaten från förskoleundersökningen är relevanta för att fånga den faktiska bilden av vårdnadshavares upplevelser i frågor som rör trygghet och samverkan. Förvaltningen instämmer i förskoleförvaltningens kommentar kring huruvida vårdnadshavarna kan svara på frågor som handlar om undervisningens kvalitet. Förvaltningen anser att det kan vara problematiskt att använda svaren från dessa typer av frågor som ett faktiskt resultat eftersom det förutsätter att

vårdnadshavarna som svarar på undersökningen har en långtgående förståelse för vad kvalitet i undervisningen innebär och hur den på bästa sätt ska utformas.

Förvaltningen delar inte den bild av stadens integrerade ledningssystem som beskrivs i rapporten. Förvaltningen anser att systemet inte helt stödjer förskolans systematiska kvalitetsarbete, utan att det måste kompletteras med andra uppföljningsmetoder samtidigt som det inom ramen för ledningssystemet är svårt att följa upp de nationella målen. Förvaltningen ställer sig därför positiv till att det i rapporten anförts ett behov av att särskilja det kommunala och nationella uppdraget, där det nationella uppdraget behöver utgå från statens nationella kvalitetssystem med tillhörande framgångsfaktorer, delmål och indikatorer.

Vidare håller förvaltningen med om vikten av kvalitetsdialoger för att analysera och utvärdera måluppfyllelsen samt att dialogerna har fokus på resultatanalys och inte blir en redovisning av genomfört arbete. Utifrån ett likvärdighetsperspektiv anser förvaltningen att förskoleförvaltningens arbete med att ta fram ett system för stadsövergripande kvalitetsuppföljning i samråd med stadsdelsförvaltningar är avgörande.

I rapporten beskrivs att det fortsatt finns skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Förvaltningen ser positivt på att förskoleförvaltningen under 2025 ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd. Detta anser förvaltningen kan skapa bättre förutsättningar för att arbeta likvärdigt över staden i förskolans kompensatoriska uppdrag, samtidigt som det skulle skapa bättre förutsättningar att följa upp och analysera arbetet för staden som helhet.

Samverkan mellan förskola och socialtjänst utgör en viktig del i det främjande arbetet för att säkerställa tidigt stöd och trygga uppväxtvillkor för alla barn. Förvaltningen delar bilden som framkommer i rapporten om att det finns behov av att stärka samverkan, både på lokal och övergripande nivå. Förvaltningen ser att en stadsövergripande organisering skulle kunna förstärka arbetet ytterligare genom att tydliggöra det gemensamma uppdraget som förskolan och socialtjänsten har i det förebyggande arbetet. Därtill anser förvaltningen att det vore önskvärt att rutiner för hur orosanmälan ska göras tas fram på stadsövergripande nivå istället för att hanteras av varje stadsdelsförvaltning.

I kartläggningen av stadsdelsnämndernas kvalitetsarbete, med fokus på uppföljning av förskolans nationella uppdrag, visar analysen i rapporten att det finns olika syn på vad kvalitetsbedömningen bör fokusera på; barnens utveckling eller undervisningens utformning. Förvaltningen vill i detta sammanhang tillägga att det också finns olika syn på vilka tecken som visar på barns förändrade kunnande.

I rapporten beskrivs även vikten av att erbjuda medarbetare kompetensutvecklande insatser i svenska språket samt vilka effekter insatserna ger. Förvaltningen vill tillägga att det, förutom det som nämns i rapporten, också ger positiva effekter i form av medarbetares förmåga att samverka och kommunicera med hemmen och tillgodogöra sig information som främjar möjligheterna att utvecklas inom sitt uppdrag samt bidra till verksamhetens utveckling.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sergej Salnikov (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Gunnar Caperius (C) och Ann Hultmark Fridner (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Kristina Lutz m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att rapporten *Förskola i Stockholm 2024* kan ge underlag för insatser och framtida beslut som bidrar till en likvärdig förskola av god kvalitet för alla barn inom Stockholms stad.

Rapporten visar att samtliga stadsdelsnämnder bedriver ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete utifrån läroplansuppdraget. Det är positivt att årets rapport fokuserat mer på analysdelen.

Förvaltningen instämmer i att det behöver finnas en tydligare gemensam syn på vad som utgör en bra utbildning och ett mer enhetligt sätt att mäta kvaliteten i stadens förskolor. Utformandet av undervisningen och progression i barns utveckling behöver bedömas. Det är bra att rapporten lyfter att förskolan behöver fortsätta utveckla arbetet med tidiga insatser för att förebygga barns utsatthet, bland annat genom samverkan med socialtjänsten.

Förvaltningen ser en utmaning i de strukturella underlag som samlas in från stadsdelsnämnderna. Hanteringen är manuell i flera steg och kan i vissa fall leda till missvisande statistiska underlag. Förvaltningen är positiv till att årets rapport fokuserat mer på analysdelen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Tapani Juntunen (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m. fl. (S), Shamso Ali Hassan m.fl (V) och Karmapriya Muschott (MP), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att rapporten innehåller en bra nulägesbeskrivning av stadens förskolor och instämmer med identifierade utvecklingsområden. Förvaltningen beskriver sin syn på rapportens innehåll.

Förskolans förutsättningar i Stockholms stad

I Skärholmens stadsdelsområde har barnantalet har sjunkit under flera år. Prognosen visar att antal barn i åldern 1–5 år kommer att vara stabilt i stadsdelsområdet under kommande år för att därefter succesivt öka.

Förskolorna i Skärholmen har ett högt antal barn per förskollärare samtidigt som det finns stora socioekonomiska utmaningar. Idag saknas incitamentet för förskollärare att söka sig till stadsdelar med socioekonomiska utmaningar. Det är en komplex och angelägen fråga som både innefattar ett samhällsansvar och incitament för individen utan att det blir inlåsnings effekter. Förskolor i områden med socioekonomiska utmaningar har pedagogiska och sociala utmaningar såväl som en utsatthet i samhället i form av kriminalitet.

Systematiskt kvalitetsarbete och nationell måluppfyllelse

Förvaltningen ser positivt på utökad samverkan mellan stadsdelar och förskoleförvaltning avseende myndighetsutövning. Kvalitetsuppföljningen behöver omfatta fler kvalitetsaspekter som ger förutsättningar att följa upp kvalitet i förskolan. Lokala resultat och kvalitetsdialoger ser förvaltningen som centrala för bedömning av måluppfyllnad. Huvudmannen är ansvarig för att ha ett välfungerande systematiskt kvalitetsarbete. Förvaltningen ser en stor utmaning i att aggregera kvalitetsarbetet för hela staden då den lokala kontexten är central.

Förutsättningar för att främja barns språkliga utveckling

Förvaltningen anser att avsnittet om att främja barns språkliga utveckling behöver ytterligare problematiseras och inte enbart fokusera på bristande kunskaper i det svenska språket. Ett arbetslag som har god svenska men som inte kan arbeta språkutvecklande, och omsätta teori till praktik, bidrar i lägre grad till språkutveckling för barnen. Det finns en komplexitet i uppdraget och en god svenska medför inte per automatik ett språkutvecklande arbete. Medarbetare med ett annat modersmål kan arbeta mycket språkstärkande för barnen genom att förstärka modersmålet.

Förvaltningen ser det som mycket positivt att rapporten lyfter fram vikten av en mottagarorganisation i förskolan för att förbättra förskolans språkliga undervisning.

Förskolans kompensatoriska uppdrag

Förvaltningen följer upp samtliga riktade erbjudanden om förskoleplats genom att kontakta vårdnadshavare över telefon. Det finns fortsatt en utmaning med att komma i kontakt med vårdnadshavare då kontaktuppgifter saknas eller inte är korrekta. Resultat kring insatser för att öka inskrivningsgraden behöver fortsatt ses över inom staden för att nå önskade resultat.

Förvaltningen ser det som positivt att barnens närvaro och deltagande i förskolan kopplas till inskrivningen. Barnens närvaro är viktig utifrån förskolans kompensatoriska uppdrag och barnets rätt till förskola. Förskolornas närvarostatistik visar att det finns en stor variation i förvaltningens förskolor. En problematik som även grundskolan i stadsdelsområdet bekräftar. Två av förvaltningens förskolor kommer under året att delta i ett forskningsprojekt kring barns närvaro tillsammans med förskoleförvaltningen och forskare från Stockholms universitet. Erfarenheter från studien kommer spridas till övriga förskolor.

Jämställdhetsanalys

Förskolerapporten lyfter skillnader i förskoleundersökningens resultat mellan pojkar och flickor. I övrigt behandlas inte jämställdhetsfrågor i rapporten och dess slutsatser bedöms inte ha några negativa konsekvenser för jämställdhet.

Barnkonsekvensanalys

Rapporten Förskola i Stockholm 2024 medför indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. En ökad kvalitet och likvärdighet inom stadens förskolor utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Dessa utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter och rapporten bedöms därmed vara i enlighet med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 maj 2025 följande.

Södermalms stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Martin Westmont (SD), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (M) och Anne-Lie Elfván (L), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehres (KD) som instämde i särskilt uttalande anfört av Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (M) och Anne-Lie Elfván (L).

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar synen på de utvecklingsområden som lyfts i förskolerapporten, att det behövs en tydligare gemensam syn på vad som utgör en bra utbildning i

förskolan, och ett mer enhetligt sätt att mäta kvaliteten i förskolorna. Förskolan behöver också fortsätta utveckla arbetet med främjande och tidiga insatser för att förebygga barns utsatthet, bland annat i samverkan med socialtjänsten och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Eftersom underlaget i förskolerapporten är från år 2024 är även det underlag som förvaltningen redovisar nedan från år 2024. Detta utifrån att det var den statistik och det underlag som förvaltningen redovisade i förvaltningens underlag till förskolerapport 2024.

I förskolans uppdrag ingår att ge omsorg och trygghet och forskning visar att tidig pedagogisk verksamhet har positiv påverkan på barns utveckling, lärande och välbefinnande långt upp i skollåldern. Att så många barn som möjligt tar del av förskolans verksamhet är viktigt eftersom det ökar möjligheterna till tidigt och förebyggande stöd men också för att rusta barn inför skolan, utveckla språket och ge dem bättre förutsättningar att klara skolans kunskapskrav. Inom Södermalms stadsdelsområde är andelen barn inskrivna i förskola högt, 96 procent. Förvaltningen har fortsatt det uppsökande arbetet exempelvis genom att skicka ut information om att det finns förskola och allmän förskola till de familjer som inte har någon plats.

Förvaltningens nätverk för barns rättigheter ingår som en del i det årshjul förskolan tagit fram utifrån stadens riktlinjer för säker förskola. Vilket är ett led i förskolornas barnsäkerhetsarbete. Nätverket sprider kunskap i förskoleorganisationen om barns rättigheter och hälsa och om hälsofrämjande och förebyggande arbete utifrån ett barnhälsoperspektiv. Exempel på teman som nätverket har tagit upp är barn med skyddade personuppgifter, orosanmälan och misstanke om att barn far illa. Dessa tillfällen har bidragit till en ökad samverkan mellan förskolan och socialtjänsten och samverkan och samarbetet behöver fortsätta stärkas. Både förskolan och socialtjänsten ser ett behov av att arbeta närmare varandra och ta del av varandras kunskaper och kompetenser.

Förskolorna har rutiner för orosanmälan enligt socialtjänstlagen, rutinen är tillgänglig för alla. Nätverket för barns rättigheter lyfter anmälningsskyldigheten en gång om året i möte med rektorer och biträdande rektorer

Förvaltningen genomför utifrån god och nära vård och omsorg ett pilotprojekt som involverar förskolan och socialtjänstens både myndighetsutövande och föräldrastödjande delar. Syftet är att utforska nya vägar för att barn och föräldrar i behov av stöd ska få det i ett tidigare skede. Pedagogerna på förskolan ska på ett mer direkt sätt initiera kontakt med och stöd från socialtjänsten när de uppmärksammar eventuella stödbehov hos de familjer de möter.

Vid framtagande av rapporten var det sex avdelningar som inte har undervisning som leds av en legitimerad förskollärare. Alla avdelningar har tillgång till en legitimerad förskollärare och saknas legitimerad förskollärare sker planering för avdelningen i samråd mellan förskollärare och barnskötare som sedan genomför undervisningen.

Förvaltningen kan se att det är samma förskolor som återkommande saknar förskollärare.

Förvaltningens målsättning under 2025 är att alla barngrupper ska ha legitimerade förskollärare som ansvarar för och leder undervisningen. Förskoleenheterna inom förskoleområdet har utifrån rådande förutsättningar en strategi för hur de ska arbeta om det saknas legitimerade förskollärare på någon avdelning. Arbete pågår med att fördela de legitimerade förskollärarna till alla barngrupper så att de får undervisning som leds av legitimerade förskollärare.

Förskolorna arbetar medvetet med barnens generella språkutveckling och flerspråkighet. Detta sker genom exempelvis planerad daglig högläsning där samtal om innehåll och texter genomförs.

Kompetenshöjande insatser genomförs i form av en utbildning om barns flerspråkighet där även barns generella språkutveckling tas upp. Pedagoger och logoped från Bamse språkförskola har genomfört utbildningar för förskolans pedagoger kring barns språk och språkutveckling. Förskolorna har tagit del av den statliga satsningen kring kvalitetshöjande medel med fokus på inköp av litteratur till barnen.

Skolverket har via Hermods erbjudit en satsning på flerspråkig personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk. Det är en statlig satsning finansierad via statliga medel som är kostnadsfri för deltagare. 13 medarbetare från förskolan har slutfört denna utbildning. Effekter bland medarbetare som deltagit i utbildning är exempelvis att de fått ett utökat ordförråd och något förbättrade kunskaper i att uttrycka sig skriftligt. Medarbetarna är tryggare i sin arbetsroll och kan uttrycka sig på ett mer nyanserat sätt både till barn, kollegor och vårdnadshavare. Medarbetarna är också mer aktiva i förskolans pedagogiska diskussioner. Under 2025 kommer förskoleförvaltningen att anordna utbildning för personal i förskolan som behöver stärka sitt svenska språk.

Barnrättsanalys

Rapporten Förskola i Stockholm 2024 och dess slutsatser får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för ökad kvalitet och likvärdighet utgår från skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Rapportens syfte och innehåll bedöms därför ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Jämställdhetsanalys

Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Förslagen i rapporten innebär dock inte en påverkan på barn utifrån kön.

Kommunal Stockholm

Kommunal Stockholm yttrande daterat den 2 juni 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunal ser en stor brist i den statistik vi har kring personaltäthet och barngruppernas storlek som idag har varit grunden till denna rapport. Då man idag endast kan se antal inskrivna barn, kontra antal anställda på den förskolan. Men inget om hur många timmar per dag som man faktiskt är alla 3 i barngruppen. Detta har vi en stor tillförsikt i att Tempus ska bli ett bra verktyg som vi tillsammans kan se hur det faktiskt ser ut. Men då krävs det att alla stadsdelar vill visa denna statistik för sina lokala fackliga representanter så vi kan ha en bra samverkan kring olika lösningar som kan vara behjälpliga.

Eftersom man inte kan se en direkt koppling kring att staden nu har stärkt det svenska språket för den enskilda medarbetaren till att barngruppens språkutveckling förbättras, så anser kommunal att man kanske ska börja rikta in sig på att titta på de olika förutsättningar som vi har inom förskolorna som nästa steg. Finns rätt förutsättningar för att arbeta strukturerat, målmedvetet, reflekterande och uppföljande? Eller går mer tid till att organisera, hjälpa, stötta och rädda?

Att göra kvalitetsbedömningar i sitt arbetslag är tid och resurskrävande, tid som idag inte finns då man knappt är i sitt arbetslag, än mindre har möjlighet att ta ut sin gemensamma reflektionstid, planeringstid. Kommunal ser att om staden tar med detta i uppföljningen, så kanske vi kan se var det verkliga problemen ligger i att det språkstödande arbetet inte riktigt når ända fram.

Att titta på statistik för hur ofta man använder sin PUT och reflektionstid, för att se om man tydligare kan utröna en sån koppling mellan kvalité och resursfördelning.

Hur tänker staden om att Forskningen visar på att om man har stärkt modersmålet i hemmamiljön, så har man lättare att kunna ta till sig nya språk? Här kommer det tillitsskapande arbetet mot vårdnadshavare in också, som pratas om under kap 5. Att ha tillit till att de som arbetar på förskolan bara vill mitt barns bästa, dock är detta en av de alla arbetsuppgifter som vi inom förskolan har, som vi ofta behöver prioritera bort, då vi står själv med barnen på gården, eller där vi måste prioritera andras barn än just den vårdnadshavarens barn. Något som många av våra medarbetare har ett stort samvetskval över konstant hela tiden. Om man ser till att tillsätta vikarie vid alla tillfällen som en pedagog inte är i barngruppen på grund av andra uppdrag så som uppsökande verksamhet, inskolningar, utställningar osv, så kommer fler vilja ta på sig extra uppdrag utan att man ger ökad arbetsbelastning på sin kollega.

Kommunal ser att stadsdelarnas arbete med vikariepooler, med tills vidare anställd personal som är välkända för verksamheten, behöver intensifieras för att nå målet i detta arbete kring kvalitén i förskolan.

Kommunal ser positivt på att man ser ett behov av att tydliggöra de olika behoven av extra stöd för barn med neuropsykiatriska och kognitiva funktionsnedsättningar, då vi kan se olika brister i hur detta bedöms. Samt att man ser över behovet av

kontinuerliga utbildningar för medarbetarna för att på bästa sätt kunna möta dessa barn.

Kommunal ser positivt på det arbete som staden lagt ner i orosanmälnings arbetet som har varit gediget och tydligt. Vi hoppas att alla stadsdelar tar på allvar att göra tydliga rutiner kring hur jag som arbetstagare ska känna mig trygg i att anmäla, detta ser vi som ett väldigt viktigt arbete framåt.

Stockholms universitet

Stockholms universitets yttrande daterat den 28 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, är positiva till att en rapport författats och skickats till oss.

Eftersom det inte är något konkret förslag som vi ska ta ställning för eller emot kommer här våra tankar om rapporten och diskussionen om den i punktform:

Rapporten

- Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen är mycket positiva till att Stockholm stad systematiskt hittar lösningar och systematiskt åtgärdar att det finns barngrupper utan tillgång till legitimerad förskollärare.
- Vi anser att det är bra att Stockholm stad tillser att det finns kontinuerliga dialoger mellan de olika nivåerna i styrkedjan.
- Vi är positiva till språkstödjande arbete i stadens förskolor – både bland barn och bland personal.
- Vi är positiva till forskning kring barns närvaro i förskolan.

Följebrev med de olika partiernas kommentarer

- Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen är glad över att andelen legitimerade förskollärare ökar i både kommunal och fristående verksamhet, men oroad över att andelen förskollärare i de fristående verksamheterna är betydligt lägre än i de kommunala, samt att barnantalet per förskollärare är mycket högre i de fristående än i de kommunala förskolorna.
- Vi håller med om att en hög tillgång till utbildade förskollärare i förskolan är något av det viktigaste för att öka kvalitén i utbildningen och undervisningen.
- Vi håller med om att det är viktigt att verksamheterna, oavsett regiform eller i vilken stadsdel förskolan finns i, fortsätter anställa fler förskollärare.
- Vi håller med om vikten av att staden erbjuder kompetensutveckling som främjar det språkutvecklande arbetet, såväl inom svenska som inom barnens modersmål.
- Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen stöttar samarbetet kring närvaro i förskolan som vi har med Stockholm stad.

- Vi är mycket mån om en förskola av hög kvalitet.
- Vi är positiva till språkstärkande arbete.
- Vi är positiva till insatser som siktar på att andelen förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärlägitimation ökar.
- Vi önskar en förskola av hög kvalitet för alla barn och är positiv till att öka anslagen till förskolorna i Stockholm.
- Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen håller med om att förskolan är i stort behov av behörig personal och att Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Om Stockholm stad kan behålla skickliga förskolelärare och attrahera nya genom att införa karriärtjänster så är vi positiva till det.

Sveriges Lärare Stockholm

Sveriges Lärare Stockholms yttrande daterat den 9 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Eftersom syftet med rapporten är att sammanfatta ett nuläge har Sveriges Lärare Stockholm förståelse för att snittsiffror redovisas när det gäller barngruppernas storlek. De genomsnittliga siffrorna får dock inte leda till att barngrupper som överstiger snittet glöms bort. För att förskolorna genomgående ska hålla hög kvalitet behöver staden hantera för stora barngrupper. Sveriges Lärare och Kommunal har gemensamma krav på att det införs en övre gräns för barngruppernas storlek och en reglerad minimibemanning. För yngrebarnsavdelningar, 1–3 år, gäller högst tre barn per heltidsanställd och max tolv barn per grupp. Motsvarande siffror när det gäller de äldre barnen, 4–5 år, är högst fem barn per heltidsanställd och högst 15 barn per grupp.

När det gäller genomsnittliga gruppstorlekar vänder sig Sveriges Lärare Stockholm emot att KÖV-verksamhet räknas in i snittet. Det gör siffrorna ännu mer missvisande.

Sveriges Lärare Stockholm ser naturligtvis positivt på att andelen lärare i förskolan ökar. Samtidigt är siffran på 37,1 % förskollärare i kommunala förskolor fortfarande låg och ännu lägre i verkligheten då många av dessa inte arbetar heltid. Att det därtill finns barngrupper som står utan förskollärare ser vi mycket allvarligt på. Som vi yrkat i samband med verksamhetsplanerna i stadsdelarna strävar Sveriges Lärare Stockholm efter ett tvålärarsystem där en barngrupp har tillgång till två lärare. Rapporten tillstyrker lärarnas viktiga roll för hög kvalitet – men siffrorna talar sitt tydliga språk. Vi vill skicka med att Göteborgs förskoleförvaltning har en målbild på 50 % förskollärare som de aktivt arbetar för att uppfylla – varför skulle landets huvudstad inte sträva efter att ha minst samma målsättning?

När det gäller barn i behov av särskilt stöd välkomnar Sveriges Lärare Stockholm införandet av gemensamma bedömningsgrunder. Samtidigt behöver tillgången till specialpedagogisk kompetens och andra stödinsatser fortfarande underlättas i

förskolan. Rapporten menar att det kompensatoriska arbetet i möjligaste mån ska kunna ske inom ramen för grundschablonen. Sveriges Lärare Stockholm vet att detta försvåras på grund av de stora barngrupperna. I mindre barngrupper finns större möjligheter att tillgodose varje barns unika behov.

Det är positivt att läsa att tjänstefördelningen minimerar antalet barngrupper som står utan förskollärare. Kravet på tjänstefördelning/planering, och samverkan kring detta, har varit reglerat i avtal sedan 2021 men implementering har gått långsamt. De stadsdelar som arbetar aktivt med tjänsteplanering kommer se fler fördelaktiga konsekvenser kopplade till detta. Sveriges Lärare Stockholm har yrkat på ett aktivare arbete kring detta och hoppas på en fortsatt utveckling i rätt riktning.

I sammanfattningen till rapporten beskrivs det minskande barnantalet som en gemensam utmaning för stadsdelarna. Sveriges Lärare Stockholm förstår att det är en utmaning såsom nuvarande system ser ut. Detta är en av anledningarna till att Sveriges Lärare kämpar för statliga regleringar som skulle jämna ut skillnader mellan kommuner och stadsdelar. Att barnantalet tillfälligt sjunker är inte en utmaning för barnen eller lärarna. Det är snarare en möjlighet att få bedriva verksamhet under mer gynnsamma förhållanden som skulle kunna komma en uppväxande generation till godo.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Alexandra Mattsson m.fl. (V), Ewa Carlsson Hallberg m.fl. (S) och Sara Grolander (MP)

Vi vill börja med att tacka förskoleförvaltningen för ett bra arbete med att utveckla förskolerapporten. 2024 års upplaga innebär ett skifte från en omfattande, beskrivande rapport till att vara mer analytisk och fokuserad. Det är en förändring som ökar användbarheten och gör rapporten till en än viktigare del av stadens systematiska kvalitetsarbete inom förskoleområdet. Rapportens tre fokusområden ger fördjupningar om systematiskt kvalitetsarbete med fokus på den nationella målluppfyllelsen, förutsättningar för att främja barnens språkutveckling och förskolans kompensatoriska uppdrag. Detta är angelägna frågor för stadens förskoleverksamhet.

Årets rapport visar att vi fortsätter ta viktiga kliv framåt för att stärka stadens förskolor. Särskilt glädjande är att andelen legitimerade förskollärare ökar i både kommunal och fristående verksamhet. Samtidigt konstaterar vi att andelen förskollärare fortsatt är betydligt högre i kommunal jämfört med fristående verksamhet, 37,1% jämfört med 29,9%. Även det antal barn som en förskollärare i genomsnitt har ansvar för minskade i båda regiformerna, men även här ligger vår kommunala verksamhet i framkant med 14,8 barn per förskollärare jämfört med 17,3 barn i fristående verksamhet. En hög tillgång till lärare i förskolan är något av det viktigaste för att öka kvalitén i utbildningen och undervisningen. Därför vill vi understryka vikten av att verksamheterna, oavsett regiform eller vilken stadsdel förskolan finns i, fortsätter anställa fler förskollärare.

Vi vet sedan tidigare att det finns tydliga skillnader i strukturkvalitén mellan fristående och kommunal förskoleverksamhet och vill därför även uppmuntra de fristående huvudmännen att prioritera kärnverksamheten, så att likvärdigheten mellan regiformerna stärks, och alla barn i Stockholm får tillgång till en förskola av hög kvalitet.

Utgångspunkten för förskolans verksamhet är de nationella målen i förskolans läroplan. Förskolerapporten visar att samtliga stadsdelsnämnder bedriver ett aktivt och i grunden välfungerande systematiskt kvalitetsarbete utifrån läroplansuppdraget. Samtidigt identifieras ett antal utvecklingsområden att hantera framöver, inte minst rörande hur vi får en ökad likvärdighet inom staden kring centrala delar av kvalitetsarbetet. Vi stödjer det pågående arbetet med att ta fram ett system för stadsövergripande kvalitetsuppföljning inom staden. I förlängningen kommer det leda till att vi blir än bättre på att följa, stödja och ta nya kliv för en ökad kvalitet för stadens förskolebarn.

Barns språkutveckling har varit fortsatt prioriterad under 2024. Det är mycket glädjande att det språkutvecklande arbetet är i fokus vid övergången till skolan. Samtliga stadsdelsnämnder har mål för barnens språkutveckling, och sedan 2022 har drygt 400 medarbetare utbildats i yrkessvenska. Fler stadsdelsområden deltog i Skolverkets utbildning förra året jämfört med 2023. Särskilt glädjande är att de medarbetare som fortbildats beskriver en stärkt språklig förmåga, ökat deltagande i verksamheten och en djupare förståelse för förskolans uppdrag. Skärholmens arbetssätt, där en tydlig koppling gjorts till det systematiska kvalitetsarbetet, ligger i framkant, där en av de viktigaste effekterna är att barn fått ett rikare ordförråd. Vi vill understryka vikten av att staden fortsatt erbjuder kompetensutveckling som främjar det språkutvecklande arbetet, såväl inom svenska som barnens modersmål. Insatserna behöver anpassas i takt med att behoven förändras och lärdomar från goda exempel behöver spridas. Det nya program för kompetensförsörjning inom förskolan som antogs under 2024 är en viktig utgångspunkt för arbetet.

Under vårt styre har vi riktat ett allt större fokus på förskolans kompensatoriska uppdrag, vilket också märks i rapporten. Arbetet med inskrivningsgraden och närvaro i förskolan blir allt viktigare, inte minst underlättar det nya digitala närvarosystemet Tempus som infördes förra året. Ett samarbete kring närvaro i förskolan inleds med Stockholms Universitet. Framsteg görs i att analysera, följa upp och utveckla det socioekonomiska perspektivet. Förskolerapporten bekräftar behovet av stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, vilket tas fram under 2025.

Det är mycket glädjande att inskrivningsgraden ökade under förra året. När det gäller det uppsökande arbetet gentemot de som inte har sina barn inskrivna i förskolan vill vi understryka vikten av att stadsdelsnämnderna fortsätter utveckla effektiva arbetssätt, som bygger på direktkontakt. Brev- och mejlutskick fyller en funktion men det är inte tillräckligt för att nå hela vägen fram, även andra kontaktvägar och metoder behöver i större utsträckning användas för att nå målgruppen.

En avgörande del av det kompensatoriska arbetet handlar om tillgång till barnhälsa. Både förstärkningar inom staden och ökat samarbete med andra relevanta aktörer är helt nödvändigt för att stärka arbetet med barnhälsa. Inte minst är regionen en viktig samarbetspart, till exempel rörande BVC. Förstärkningar syns redan, men framöver kommer barnhälsan utvecklas med grund i det program för barnhälsa som togs fram förra året och som nu är ute på remiss. En annan avgörande del av det kompensatoriska arbetet handlar om samarbete med socialtjänsten. Förskolerapporten bekräftar behovet av en ökad samverkan mellan förskola och socialtjänst, men beskriver också att tydliga framsteg gjordes förra året. Vi ser positivt på utvecklingen och vill understryka vikten av att fortsätta stärka samverkan, med barnens bästa i centrum. Särskilt prioriterat är att rusta förskolans medarbetare i att göra orosanmälningar, och att förskolor och öppna förskolor utvecklas som arenor för information om exempelvis socialtjänstens familjestödande arbete.

Vi är stolta över allt det goda arbete som bedrivs i olika delar av stadens organisation, men med ett enda syfte: Att se till att alla barn får gå i en kompensatorisk förskola av hög kvalitet. Vi är på rätt väg, och förskolerapportens roll i kvalitetsuppföljnings- och utvecklingsarbetet blir allt viktigare. Under vår ledning kommer vi fortsätta ta tag i förskolans viktigaste utvecklingsområden, så att det fantastiska arbete som redan görs för stadens yngsta invånare blir ännu bättre.

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärlärolegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

En likvärdig förskola med kvalitetsuppföljning

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt, så nämnden får möjlighet till större insyn och förståelse. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertialrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm (förskolerapporten). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

En förskola med hög kvalitet för alla

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Stärkt trygghet och förebyggande arbete

Det finns ingenting som är mer prioriterat än att få stopp på våldet, där barn allt oftare är både brottslingar och brottsoffer. I Stockholm finns över 30 öppna drogscener. En kartläggning från P4 Stockholm visar att hälften av alla förskolor i just Skärholmen, ligger på en öppen drogscen, enligt polisens definition för öppen drogscen. De viktigaste åtgärderna för att minska den öppna drogförsäljningen och göra gator och torg tryggare och mer attraktiva är fler människor i rörelse, fler timmar på dygnet. För att människor ska våga röra sig ute kring våra centrum, inte minst när mörkret faller, behövs både trygghetskameror, ordningsvakter och poliser.

Upptäck hedersrelaterat våld och förtryck

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

En inkluderande förskola med uppsökande arbete

Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Därför måste vi också öka förtroendet för förskolan, inte minst i våra mer utsatta områden. Planerade insatser för att öka tilliten och förtroendet i staden är viktigt för att synliggöra förskola och skapa en stark gemenskap och beredskap. Medborgare och vårdnadshavare ska kunna lita på att förskolans verksamhet bedrivs utifrån nationella styrdokument och fria från personliga värderingar och åsikter. Vi måste alla arbeta för

att motverka desinformation om förskolan och andra kommunala verksamheter och myndigheter. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande, där alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen. Vi är stolta över vår förskolepersonal som gör allt för att våra barn ska få bästa möjliga undervisning och samtidigt känna sig trygga i förskolan. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att öka inskrivningsgraden och få fler barn att börja förskolan. Information om förskolan till vårdnadshavare med barn som inte är inskrivna, sker vanligtvis genom riktade postala utskick samt telefonsamtal. Vi tror inte detta är tillräckligt då det finns brister i svenska språket i många hushåll, inte minst i ytterstadsområdena. I stället bör man genomföra dörrknackning och vara ute ännu mer på platser där föräldrar vistas.

Införande av språktest vid rekrytering

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbå majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Barn med särskilda behov

Vi är glada över att förvaltningen ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna har drivit. Vi har sett en ökning av barn med NPF-diagnoser det senaste åren. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp. Samarbete med Habiliteringen, BVC, Autismcenter för små barn och vårdnadshavare, är därför av stor vikt för att lyckas i det arbetet. Vi ser dock med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Gör det mer attraktivt att vara förskolelärare

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Skärholmen bör agera pilot för införandet av karriärtjänster inom förskolan. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Socialt skyddsnät och ny socialtjänstlag

Vi är glada över att läsa att Förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan prövas i ytterstaden. Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan, vilket är i linje med detta. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn, däribland förskoleförvaltningen och förskolenämnden. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Särskilt uttalande av Ismail Ali (C)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all

förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Vi ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation av Ann-Christine Carlberg (SD)

t

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för

godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen. Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten.

Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande. Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, detta i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Per Rosencrantz m.fl. (M)

I förskolan läggs grunden för vidare språkkunskaper som påverkar barnens förutsättningar genom hela deras skolgång. Tyvärr ser vi alltför många barn börja förskoleklass utan tillräckliga språkkunskaper i svenska, vilket skapar hinder för deras fortsatta lärande och skolans kompensatoriska uppdrag. Därför är det viktigt att säkerställa en hög nivå av språklig kompetens bland förskolepersonalen. Andra kommuner går nu före Stockholm i denna fråga och det finns ett tydligt fackligt stöd. Moderaterna har föreslagit språktest för förskolepersonal men som inte hörtsammats. Personalens språkkunskaper påverkar inte bara barnens språk- och kunskapsutveckling, utan är viktiga för en god kvalitet i hela förskolans verksamhet. Bristande språkkunskaper kan leda till missförstånd och försvåra samverkan mellan förskolan och exempelvis socialtjänsten vilket kan påverka barnens trygghet negativt.

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialtjänsten. Här finns ett angeläget och viktigt utvecklingsarbete att fortsätta att göra.

Vi ser allvarligt på de rapporterade skillnaderna mellan stadsdelar i definitioner och vilka resurser som olika behov hos barnen medför. Förskolan i Stockholm är inte likvärdig mellan stadsdelar och när antalet barn med NPF diagnoser ökar är det viktigt och brådskande att Stockholm får stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna också har drivit. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp.

Oavsett skolform är närvaro en viktig faktor för barnens utveckling. Utmaningarna som stadsdelarna ser kring att identifiera vilka barn är folkbokförda i stadsdelen men som vistas någon annanstans eller i utlandet kommer vi att följa framgent och anser att samtliga stadsdelar ska börja systematiskt följa barns frånvaro från förskolan.

Särskilt uttalande av Christina Tufvesson (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där närvaron är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Högt och kontinuerligt frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar. Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs. Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärlärolegitimation jämfört med resten av landet. Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och

enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat. Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Socialnämnden

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

1. att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut,
2. att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper,
3. att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske., samt

4. att därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förskoleförvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det

är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen "Rätt stöd i rätt tid" och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärarlegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att

antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Särskilt uttalande av Andréa Hedin m.fl. (M)

barnens förutsättningar genom hela deras skolgång. Tyvärr ser vi alltför många barn börja förskoleklass utan tillräckliga språkkunskaper i svenska, vilket skapar hinder för deras fortsatta lärande och skolans kompensatoriska uppdrag. Därför är det viktigt att säkerställa en hög nivå av språklig kompetens bland förskolepersonalen. Andra kommuner går nu före Stockholm i denna fråga och det finns ett tydligt fackligt stöd. Moderaterna har föreslagit språktest för förskolepersonal men som inte hör sammats. Personalens språkkunskaper påverkar inte bara barnens språk- och kunskapsutveckling, utan är viktiga för en god kvalitet i hela förskolans verksamhet. Bristande språkkunskaper kan leda till missförstånd och försvåra samverkan mellan förskolan och exempelvis socialtjänsten vilket kan påverka barnens trygghet negativt.

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialtjänsten. Här finns ett angeläget och viktigt utvecklingsarbete att fortsätta att göra.

Vi ser allvarligt på de rapporterade skillnaderna mellan stadsdelar i definitioner och vilka resurser som olika behov hos barnen medför. Förskolan i Stockholm är inte likvärdig mellan stadsdelar och när antalet barn med NPF diagnoser ökar är det viktigt och brådskande att Stockholm får stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna också har drivit. Det är i grunden

bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp.

Oavsett skolform är närvaro en viktig faktor för barnens utveckling. Utmaningarna som stadsdelarna ser kring att identifiera vilka barn är folkbokförda i stadsdelen men som vistas någon annanstans eller i utlandet kommer vi att följa framgent och anser att samtliga stadsdelar ska börja systematiskt följa barns frånvaro från förskolan.

Särskilt uttalande av Kristin Jacobsson (C)

En trygg och god start i livet är avgörande för varje barns framtida möjligheter. Förskolan spelar en central roll i att upptäcka utsatthet i ett tidigt skede och att säkerställa att barn får det stöd de behöver. Samtidigt vet vi att alltför många barn växer upp i svåra livssituationer som kräver särskilt stöd från samhället.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 visar att kunskapen om anmälningsskyldigheten till socialtjänsten brister på många håll. Det finns rutiner för orosanmälningar, men de följs inte alltid eller utvärderas inte tillräckligt. Det är ett allvarligt systemfel. Alla barn har rätt till skydd och vuxnas osäkerhet eller rädsla får aldrig bli ett hinder för att agera.

Vi vet att förskolepersonal ofta har en nära relation till barnens vårdnadshavare, och att det kan skapa svåra lojalitetskonflikter. Därför måste staden säkerställa att personalen har tillräckligt stöd, både i kunskap och i praktisk tillämpning. Vi har därför föreslagit att socialtjänsten knyts närmare förskolorna, till exempel genom att specifika socionomer tilldelas förskoleområden för rådgivning och samarbete. Men det behövs också en obligatorisk kompetensutbildning för samtliga medarbetare i förskolan kring när, hur och varför en orosanmälan ska göras, samt vad som händer efteråt. Utöver detta är det av stor vikt att säkerställa att anmälningar kan ske utan rädsla för repressalier. Det ska vara tryggt för all personal att agera i barnets bästa intresse, även i situationer där det finns oro för konsekvenser.

Vi ser också med fortsatt oro på de växande skillnaderna i bedömning av tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det är missvisande att hänvisa till minskat barnantal som orsak till fler avslag. En granskning visar att andelen beviljade ansökningar har sjunkit markant: 70,56 % beviljades 2022, 53,35 % under 2023 och endast 50 % hittills under 2024. Denna utveckling är oroande och pekar på en förändrad bedömningspraxis snarare än demografiska faktorer. Alla barn i Stockholms stad har rätt till nödvändigt stöd, oavsett förskola, och det är vårt ansvar att säkerställa att inga barn lämnas utan hjälp.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation av Findel Madison (SD)

- a) Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
- b) Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
- c) Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
- d) Därutöver anföra följande: Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektors eller biträdande rektors subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Emelie Wassermann (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Att de genomförs en systematiskt analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar där andelen barn med annat modersmål än svenska är högt, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan ofta är lägre. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer

tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Peter Backlund (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna påbörjats. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likasa behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten.

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärexamen eller förskollärlägitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Särskilt uttalande av Christina Peterson (C)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetens-utbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Centerpartiet ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation av Leif Söderström (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, detta i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Olof Peterson m.fl. (M), Christer Eriksson (C) och Rikard Werge (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika. Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen. Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten.

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Farsta stadsdel ligger på 1,9 procent. Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan. Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärlärolegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat. Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Henrik Åkerlund (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskakunskaper.

3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anför följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svensk-kunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Robin Nilsen (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring 'best practices' mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likasa behöver återkopplingen från kartläggningen *Hitta språket* utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det

är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen 'Rätt stöd i rätt tid' och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärarlegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att

antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation av Pär Gustavsson (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svensk-kunskaper.
3. Att stadsdelsförvaltningen vänder sig till förskoleförvaltningen med en begäran att de tar fram centrala riktlinjer för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.

Därutöver anförs följande:

Det är glädjande att Hässelby-Vällingby även 2024 har den högsta andelen legitimerade förskollärare och de minsta barngrupperna i staden.

Trots detta visar förskolerapporten återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonal kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Problemen är särskilt påtagliga i områden där en stor andel barn har ett annat modersmål än svenska – så som i Hässelby-Vällingby – samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg i just dessa grupper. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning krävs både en ökad inskrivningsgrad och stärkta språkutvecklande miljöer i förskolan.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier i staden för att bedöma behovet av språkstärkande insatser för personalen. Bedömningarna grundar sig ofta på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket skapar risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna åtgärder. En sådan ordning hotar både arbetsmiljön och kvaliteten i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med få undantag, inte går att se några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det enligt rapporten fortfarande finns medarbetare som är i behov av grundläggande svenskutbildning. I rapporten påpekas det även att det är svårt att koppla de genomförda insatserna till faktiska förbättringar i verksamheten. Det tyder på att nuvarande åtgärder varit otillräckliga – och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot denna bakgrund menar Sverigedemokraterna att kraftfullare åtgärder är nödvändiga. Vi föreslår att ett standardiserat språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser blir obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av det.

Vi föreslår också att staden genomför en systematisk kartläggning av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper, för att möjliggöra mer träffsäkra insatser. Slutligen bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet, rättssäkerhet och kvalitet i hela staden.

Särskilt uttalande av Saad Gourrada (C), Fatima Nur (L) och Aras Amin m.fl. (M)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all

förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen. Vi menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs.

Likasa behöver återkopplingen från kartläggningen. Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Vi ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan i. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Ghazal Saberian (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Ole-Jörgen Persson m.fl. (M)

En likvärdig förskola med kvalitetsuppföljning

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt, så nämnden får möjlighet till större insyn och förståelse. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertiärrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm (förskolerapporten). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

En förskola med hög kvalitet för alla

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Upptäck hedersrelaterat våld och förtryck

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Införande av språktest vid rekrytering

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbå majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Gör det mer attraktivt att vara förskolelärare

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt

förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Socialt skyddsnät och ny socialtjänstlag

Vi är glada över att läsa att Förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan prövas i ytterstaden. Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan, vilket är i linje med detta. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn, däribland förskoleförvaltningen och förskolenämnden. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Särskilt uttalande av Åsa Nilsson Söderström (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Högt och kontinuerligt frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs. Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen *Hitta språket* utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten.

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarligare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen "Rätt stöd i rätt tid" och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan. Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärlägitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Särskilt uttalande av Patrick Amofah (C)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Vi ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förskoleförvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Charlotta Schenholm (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Vi vill också understryka att vi även instämmer i förvaltningens synpunkter och förslag.

Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras. Inte minst behöver man fundera på hur man lyfter de förskolor som har ”lägst kvalitet”

idag till en basnivå och vilka hjälpmedel/styrsystem som fungerar i det praktiska arbetet ute på de olika avdelningarna.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Informationsinsatser för ökad närvaro i förskolan består ofta av brevutskick, men erfarenheten visar att relationsbyggande arbete och långsiktig samverkan mellan aktörer som möter familjer är mer framgångsrika.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna. Det är också viktigt att analysera vad som gör att barnen inte är närvarande i förskolan. Är det sjukdom, att de inte trivs eller andra orsaker till låg närvaro?

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden utom på Kungsholmen. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen.

Liberalerna menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs. En ordentlig analys av nivån på svenskakunskaperna hos all personal på varje enskild förskola behöver genomföras och kopplas till kvalitetsmål. En lägsta nivå hos personalen när det gäller svenska behöver beslutas på central nivå och följas upp årligen.

Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen *Hitta språket* utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten.

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023.

Det behöver ske en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarligare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi Liberaler vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärarlegitimation jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Liberalerna menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden.

Siffrorna ovan belyser vikten av att förskoleförvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att antal barn per legitimerad förskollärare i kommunal verksamhet är högst i Skärholmen. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva. Vi ser också att antalet barn per förskollärare i fristående verksamheter är alarmerande hög i fristående verksamheter, och menar att tillsynen bör bli mer riskbaserad skärpas i de verksamheter där man misstänker låg kvalitet.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet. Här skulle man kunna komplettera med t ex tabeller på sjukfrånvaro hos personalen, personalomsättningen i olika personalgrupper, nivå på svenska hos personalen uppdelat på de olika SDN.

Särskilt uttalande av Lou-Ann Wejke-Norberg m.fl. (M)

En likvärdig förskola med kvalitetsuppföljning

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt, så nämnden får möjlighet till större insyn och förståelse. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertialrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm ("förskolerapporten"). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

En förskola med hög kvalitet för alla

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild

satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att stadsdelsnämnderna tillsammans med förskolenämnden och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Stärkt trygghet och förebyggande arbete

Det finns ingenting som är mer prioriterat än att få stopp på våldet, där barn allt oftare är både brottslingar och brottsoffer. I Stockholm finns över 30 öppna drogscener, varav en inom stadsdelen. Flera av förskolor ligger på eller i direkt anslutning till den öppna drogscenen vid Fridhemsplan/Stadshagen. De viktigaste åtgärderna för att minska den öppna drogförsäljningen och göra gator och torg tryggare och mer attraktiva är fler människor i rörelse, fler timmar på dygnet. För att människor ska våga röra sig ute kring våra centrum, inte minst när mörkret faller, behövs både trygghetskameror, ordningsvakter och poliser.

Upptäck hedersrelaterat våld och förtryck

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

En inkluderande förskola med uppsökande arbete

Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Därför måste vi också öka förtroendet för förskolan, inte minst i våra mer utsatta områden. Planerade insatser för att öka tilliten och förtroendet i staden är viktigt för att synliggöra förskola och skapa en stark gemenskap och beredskap. Medborgare och vårdnadshavare ska kunna lita på att förskolans verksamhet bedrivs utifrån nationella styrdokument och fria från personliga värderingar och åsikter. Vi måste alla arbeta för att motverka desinformation om förskolan och andra kommunala verksamheter och myndigheter. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande, där alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen. Vi är stolta över vår förskolepersonal som gör allt för att våra barn ska få bästa möjliga undervisning och samtidigt känna sig trygga i förskolan. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att öka inskrivningsgraden och få

fler barn att börja förskolan. Information om förskolan till vårdnadshavare med barn som inte är inskrivna, sker vanligtvis genom riktade postala utskick samt telefonsamtal. Vi tror inte detta är tillräckligt då det finns brister i svenska språket i många hushåll, inte minst i ytterstadsområdena. I stället bör man genomföra dörknackning och vara ute ännu mer på platser där föräldrar vistas.

Införande av språktest vid rekrytering

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbå majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Barn med särskilda behov

Vi är glada över att förvaltningen ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna har drivit. Vi har sett en ökning av barn med NPFdiagnoser det senaste åren. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp. Samarbete med Habiliteringen, BVC, Autismcenter för små barn och vårdnadshavare, är därför av stor vikt för att lyckas i det arbetet. Vi ser dock med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits så har det skett en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödsatser.

Gör det mer attraktivt att vara förskolelärare

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Socialt skyddsnät och ny socialtjänstlag

Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Anders Lindman (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till

förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svensk-kunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Petra Gardos Ek m.fl. (M), Linnea Sandström Lange (L), Daniele Fava (C) och Carl Häggqvist (KD)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen. Vi menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs och att rätt insatser sätts in för att öka personalens kunskaper i det svenska språket. Likaså behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Orosanmälningarna från förskolorna i Norra innerstaden har sjunkit, vilket vi inte ser som positivt. Det är oerhört viktigt att barn som far illa blir uppmärksammade tidigt. En bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Här vill vi se att rutinerna för orosanmälan följs upp på ett tillfredsställande sätt. Det behöver ske en förändring

i arbetssätt för att tidigt bryta problematiska beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och/eller kriminalitet, något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan.

Vi vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas.

Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverkan mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp menar förskoleförvaltningen skulle bero på att barnantalet har sjunkit, men vi ser inte stöd för detta. Procentuellt har andelen avslagna inkomna ansökningar ökat sedan majoritetens tillträde 2022, vilket vittnar om att det inte har med barnantal att göra utan snarare att bedömningarna görs på ett annorlunda vis.

Slutligen vill vi påpeka att analysen av rapporten är alldeles för övergripande för att dra slutsatser kring ojämlikheter inom staden. Vi välkomnar att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet. Det skulle dock vara hjälpsamt med fler kommentarer ned på stadsdelsnivå.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Sergej Salnikov (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.

3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svanskunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Gunnar Caperius och Ann Hultmark Fridner (L)

Förskolerapporten är ett viktigt underlag för att kunna följa upp utvecklingen inom stadens förskolor, och arbetet för att höja kvaliteten på Stockholms förskolor. Nedan lyfter vi några frågor som vi tycker är särskilt viktiga att fokusera på framöver.

Systematiskt kvalitetsarbete

Tack vare att vi nu har en förskolenämnd har ett arbete för att säkra kvalitetsuppföljningen i de kommunala förskolorna nu kunnat påbörjas. Årets rapport visar tyvärr att det är en lång väg att gå innan vi har ett enhetligt och likvärdigt systematiskt kvalitetsarbete över hela staden. Detta arbete måste intensifieras. Vi vill

även lyfta vikten av att säkra kvalitén i de privat drivna förskolorna. Vilket är data som saknas i förskolerapporten. Eftersom vi anser att oavsett vilken typ av förskola som ett barn vistas i bör den vara likvärdig. Läroplanen gör heller inte skillnad på privat eller kommunal förskola och stadsdelen bör inte heller göra det även om vi förstår om förvaltningen har mest insyn i de kommunala förskolorna.

Inskrivningsgrad och närvaro i förskolan

Förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna måste arbeta för att närvaron i förskolan av barn i områden där den är låg blir bättre. Förskolan utgör grunden för ett barns utbildning och de barn som börjat i förskoleklass och som gått i förskola är bättre rustade för fortsatt utbildning än de som inte gjort det. För att nå de barn vars närvaro är låg behövs arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder utvecklas. Här behöver arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra metoder stärkas. Eftersom det gynnar barnen att vistas i förskolans verksamheter. Det är värdefullt både för att hjälpa dem att utveckla sina intressen, empati, nyfikenhet samt lust att lära. Samtidigt som förskolan utgör en bra plats att hemmet utgör en del i läroplanen som förskolan följer och är en av de viktigaste uppgifterna som förskolan har.

Samverkan kan ses utifrån olika perspektiv: det informativa uppdraget som görs genom att berätta vad barnen ägnar sig åt i förskolan i form av informationsutskick, vecko/månadsbrev, dokumentation på grupp och individnivå samt generell information om förskolan. Men det handlar också om långsiktigt relationsbyggande mellan barnen, deras pedagoger samt barnets närstående vuxna samt andra aktörer som möter familjerna. Båda dessa delarna utgör framgångsfaktorer för att få familjer att välja att ha sitt barn på förskola.

Det är också viktigt att staden får en tydligare bild av närvaron i förskolan. Hög och kontinuerlig frånvaro påverkar kontinuiteten i barns utbildning och kan ge negativa konsekvenser, inte minst gällande den språkliga utvecklingen. Tack vare det gemensamma närvarosystemet finns nu en möjlighet att göra nödvändiga uppföljningar.

Vi vill lyfta vikten av att framöver analysera mer i detalj vad som är framgångsrika åtgärder för att öka både inskrivningsgrad och närvaro, och säkerställa att det sker ett meningsfullt utbyte kring ”best practices” mellan stadsdelarna.

Det är glädjande att Skarpnäcks stadsdel har ökat inskrivningsgraden och ligger bland de högsta på 96.7% under 2024.

Insatser för att stärka barns språkutveckling i svenska och för flerspråkighet

Personalens kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för undervisning av hög kvalitet. Satsningar på kompetensutveckling i svenska språket för medarbetarna har genomförts i nästan alla stadsdelsområden. Dock går det inte att redovisa faktiska effekter på undervisningen med barnen. Vi menar att det är alarmerande att efter alla dessa år med olika insatser för att öka personalens kunskaper i svenska språket så har det fortfarande inte ordentligt utvärderats vilka insatser som är effektiva och vilka

som inte är det. Inför kommande år behöver detta göras för att säkerställa att kvaliteten i våra förskolor höjs samt att de insatser som görs kommer till gagn för barnen.

Likasa behöver återkopplingen från kartläggningen Hitta språket utvecklas till att bli mer likvärdig i alla stadsdelsområden och ge en mer heltäckande bild av barnens språkliga utveckling samt vilken utveckling detta lett till.

Orosanmälningar och samverkan med socialtjänsten

Förskolan står för en bråkdel av orosanmälningarna, och rutinerna varierar över staden. Det är ett underbetyg när det samtidigt råder stor enighet om att många barns problembeteende varit välkända ända sen förskolan.

Under 2024 var förskolan uppgiftslämnare för 2,4 procent av det totala antalet orosanmälningar sett till staden som helhet. Sett till stadsdelsområdena finns det en variation i motsvarande siffra, från 1,4 procent i Järva till 3,5 procent i Bromma. Det är oroande att tre stadsdelar - Enskede-Årsta-Vantör, Norra innerstaden samt Skärholmen - hade ett minskat antal orosanmälningar 2024 i jämförelse med 2023. Skarpnäcks stadsdel har haft en liten ökning av andel orosanmälningar, vilket behöver ökas under kommande år.

Förskolan är en viktig del av barnets utveckling och det är bland annat här som verksamheten kan hjälpa barn i behov av stöd samt fånga upp de barn som av olika anledningar behöver hjälp av andra instanser som stadsdelen tillhandahåller. För att ändra detta behövs en förändring i arbetssätt för att tidigt bryta normbrytande och utmanande beteenden innan de utvecklas till allvarigare sociala problem och får långsiktiga konsekvenser något som också framgår av den nya socialtjänstlagen och av revisorernas rapport om orosanmälningar i förskolan.

Stadsdelen behöver säkerställa att pedagogerna som verkar i förskolan har rätt resurser, verktyg samt tid att genomföra orosanmälningar när det behövs. Så att staden kan verka för att varje barn kan fortsätta växa upp i en trygg tillvaro med allt vad det innebär.

Staden genomförde under föregående mandatperiod genomlysningen ”Rätt stöd i rätt tid” och det är beklagligt att den rödgröna majoriteten inte gått vidare med några konkreta åtgärder för att öka förskolors benägenhet att göra orosanmälan. Vi vill se en mer enhetlig hantering av orosanmälningar där rutiner för både anmälan och återkoppling tydliggörs, så att inga barn faller mellan stolarna. Även skyddsrutiner för personalen behöver förtydligas. Vi ser också att det finns ytterligare möjligheter att fördjupa och utveckla samverka mellan förskola och andra myndigheter, särskilt socialtjänst och socialförvaltning. Det är avgörande att tidiga insatser får genomslag och att samverkan sker på ett strukturerat och effektivt sätt i hela staden.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Den genomsnittliga personaltätheten 2023 var i Stockholm 4,9 barn per heltidstjänst i både kommunal och fristående förskola, vilket var något lägre än genomsnittet för riket. Däremot har Stockholm stad ungefär tio procent färre förskollärare med förskollärarexamen eller förskollärläggning jämfört med resten av landet.

Sedan 2023 har andelen legitimerade förskollärare ökat för både förskolor i kommunal och enskild regi. Fristående förskolor hade den högsta genomsnittliga ökningen per stadsdelsområde (+1,2 procentenheter), där andelen ökade från 28,7 procent 2023 till 29,9 procent 2024. Det är positivt, och är en utveckling som behöver fortsätta. Barnen i Stockholms förskolor bör ha minst lika välutbildad personal som i resten av landet.

Att personalen har hög utbildningsnivå är särskilt viktigt i stadens utsatta områden. Trots detta syns inga tydliga mönster mellan socioekonomiskt index och andel legitimerade förskollärare i respektive stadsdelsområde. Vi menar därför att det behövs insatser för att öka antalet legitimerade förskollärare i utsatta områden. Siffrorna ovan belyser vikten av att förvaltningen framöver arbetar än mer intensivt med att säkra kompetensförsörjningen. Arbetsmiljö och löner behövs ses över, karriärvägar stärkas och fortbildning erbjudas för att öka arbetslagens kompetens. Vi behöver med andra ord prioritera professionell utveckling och kompetent ledarskap i ett förtroendefullt arbetsklimat.

Vi noterar att det högsta antalet barn per legitimerad förskollärare i kommunal regi var i Skarpnäck med 15,9. Här ser vi att majoriteten behöver förstärka arbetet också i Söderort, så att det inte blir ett för ensidigt fokus på insatser på Järva.

I slutet av januari 2025 larmade Sveriges Lärare om att förskolans läge är akut. Det visade sig att 7 av 10 förskollärare inte klarar tillsynsansvaret som förskolan kräver. Vilket är alarmerande siffror. Skolverkets har rekommendationer för hur stora förskolans grupper bör vara men ingen i staden följer dessa riktlinjer. Med sjunkande barnantal vore detta ett unikt tillfälle att stadsdelen föregick med gott exempel och tog skolverkets rekommendationer på allvar.

Skillnader i beslut om tilläggsbelopp

Vi oroas över de skillnader i förfarandet kring beslut om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd som framkommer i rapporten. Det handlar dels om skillnader i den process som sker innan ansökan om tilläggsbelopp, dels om skillnader i bedömningsgrunder. Vi menar att gemensamma bedömningsgrunder för staden bör tas fram och kompletteras med utbildningsinsatser. På så sätt kan likvärdigheten öka och barn i hela staden få rätt till samma stöd.

Slutligen vill vi välkomna att årets rapport åter inkluderar tabeller med statistik från de olika stadsdelarna. Det är ett viktigt verktyg för politikerna i förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och kommunfullmäktige att bilda sig en egen uppfattning av hur situationen är i stadens förskolor och dra slutsatser inför det fortsatta arbetet.

Särskilt uttalande av Kristina Lutz m.fl. (M)

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertiärrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm (förskolerapporten). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Det finns ingenting som är mer prioriterat än att få stopp på våldet, där barn allt oftare är både brottslingar och brottsoffer. De viktigaste åtgärderna för att minska den öppna drog försäljningen och göra gator och torg tryggare och mer attraktiva är fler människor i rörelse, fler timmar på dygnet. För att människor ska våga röra sig ute kring våra centrum, inte minst när mörkret faller, behövs både trygghetskameror, ordningsvakter och poliser.

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov. Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredsställande sätt.

Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Därför måste vi också öka förtroendet för förskolan, inte minst i våra mer utsatta områden.

Planerade insatser för att öka tilliten och förtroendet i staden är viktigt för att synliggöra förskola och skapa en stark gemenskap och beredskap. Medborgare och vårdnadshavare ska kunna lita på att förskolans verksamhet bedrivs utifrån nationella styrdokument och fria från personliga värderingar och åsikter. Vi måste alla arbeta för att motverka desinformation om förskolan och andra kommunala verksamheter och myndigheter. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande, där alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen. Vi är stolta över vår förskolepersonal som gör allt för att våra barn ska få bästa möjliga undervisning och samtidigt känna sig trygga i förskolan. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att öka inskrivningsgraden och få fler barn att börja förskolan. Information om förskolan till vårdnadshavare med barn som inte är inskrivna, sker vanligtvis genom riktade postala utskick samt telefonsamtal. Vi tror inte detta är tillräckligt då det finns brister i svenska språket i många hushåll, inte minst i ytterstadsområdena. I stället bör man genomföra dörrknackning och vara ute ännu mer på platser där föräldrar vistas.

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbå majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Vi är glada över att förvaltningen ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna har drivit. Vi har sett en ökning av barn med NPF-diagnoser det senaste åren. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp. Samarbete med Habiliteringen, BVC, Autismcenter för små barn och vårdnadshavare, är därför av stor vikt för att lyckas i det arbetet. Vi ser dock med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Skarpnäck bör agera pilot för införandet av karriärtjänster inom förskolan. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Vi är glada över att läsa att Förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan provas i ytterstaden. Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan, vilket är i linje med detta. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn, däribland förskoleförvaltningen och förskolenämnden. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Tapani Juntunen (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att det genomförs en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper.
3. Att centrala riktlinjer tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.
4. Därutöver anföra följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning

måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förskoleförvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Stephan Guiance m. fl. (S), ledamoten Shamso Ali Hassan m.fl (V) och ledamoten Karmmapriya Muschott (MP)

Majoriteten vill börja med att tacka såväl Skärholmens stadsdelsförvaltning för sitt remissvar som förskoleförvaltningen för arbetet med rapporten Förskola i Stockholm 2024. Vi ser både utmaningar och ett pågående arbete med stor potential att påverka förskolorna i staden och Skärholmen positivt.

Rapporten berör flera olika områden som lärartäthet, inskrivningsgrad, kvalitetsarbete med särskilt fokus på barnens språkutveckling samt förskolans kontakt med socialtjänst - positiva och viktiga områden som är högst relevanta för Skärholmen. Som förvaltningen konstaterar i sitt remissvar saknas incitament för förskollärare att söka sig till våra förskolor och siffrorna talar sitt tydliga språk - bara en tredjedel av förskolans lärare och ännu färre av förskolans övriga personal arbetar heltid på en tillsvidare tjänst i Stockholm.

Detta skapar en otrygg situation för såväl medarbetare som barn. Att ha en trygg anställning på heltid eller med en hög nog sysselsättningsgrad för att försörja sig är en förutsättning för att stanna i yrket. Det ger stabilitet både för barnen som i stor

utsträckning får möta samma förskollärare och personal och för arbetslaget som får tid att lära känna varandra och genom detta etablera ett samstämt arbetssätt. Att göra förskolan attraktiv som arbetsplats genom trygga anställningar på hög nog sysselsättningsgrad för att kunna försörja sig är av högsta vikt för att göra Skärholmens förskolor attraktiva för såväl förskollärare som utbildade barnskötare att söka sig till och stanna i.

Det är genom detta som vi ökar lärartätheten och minskar barngruppernas storlek vilket krävs för att ge Skärholmens yngsta medborgare en god start på sin skolgång. Det är också genom detta som det mycket viktiga kompetenshöjande arbetet för att alla arbetslag ska arbeta språkutvecklande får störst effekt. I fall där personalens egen kunskap i svenska språket behöver höjas blir såväl effekten av den kompetenshöjande insatser som möjligheten för den enskilde att i praktiken öva och stärka sina kunskaper större om denna är anställd på heltid.

Det är - precis som Skärholmens stadsdelsförvaltnings svar mycket skarpt lyfter i remissvaret - inte enbart lärarens eget språk utan deras förmåga att arbeta språkutvecklande med barnen som är avgörande. Även här ger varje enskild kompetenshöjande insats större effekt ju högre sysselsättningsgrad personalen har. Personal som arbetar heltid jobbar också oftare tillsammans istället för att gå om kollegor som arbetar deltid på motsatta scheman vilket stärker hela arbetslagets kompetens och samspel vad gäller att arbeta språkutvecklande med barnen.

Det är också mycket glädjande att konstatera att Skärholmen utgör ett undantag där språksatsningen som genomförts ger mätbara positiva skillnader på undervisningens kvalitet och resulterar i att barnen använder fler och nya ord – ett pågående arbete som majoriteten ser fram till att fortsätta stötta verksamheterna och förvaltningen i. Vidare är en god arbetsmiljö A och O för att trivas på sin arbetsplats. Att förbättra arbetsmiljön på Skärholmens förskolor är ett effektivt sätt att bli en attraktiv arbetsgivare dit förskollärare och barnskötare söker sig. Även här spelar sysselsättningsgraden och barngruppernas storlek som är en direkt följd av detta stor roll.

Att arbetsbelastningen i skola och förskola är oroväckande hög är ett välkänt problem. I en rapport från förra året konstateras att hälften av lärarkåren har en arbetsbelastning som en eller flera gånger i veckan påverkar deras hälsa och mående negativt och läget är inte bättre för barnskötare där var fjärde uppgår en arbetsbelastning så hög att det innebär risk för barnen. All personal och alla barn i förskolan har rätt till en god arbetsmiljö med en hälsosam arbetsbelastning där lärare och annan personal har tid att arbeta språkutvecklande och fånga upp de barn som behöver hjälp - oavsett om det är genom att tidigt uppmärksamma en NPF eller göra en orosanmälan till socialtjänst.

Majoriteten anser att trygga anställningar på heltid eller med hög sysselsättningsgrad är en av de viktigaste förutsättningarna för att upprätthålla en god kvalitet på Skärholmens förskolor och göra dessa till attraktiva arbetsplatser dit utbildad personal

söker sig tycker vi det är mycket olyckligt att rapporten Förskola i Stockholm 2024 saknar information om andelen heltidsanställd tillsvidarepersonal på stadsdelsnivå.

Särskilt uttalande av Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

En likvärdig förskola med kvalitetsuppföljning

Förskolenämnden har ett stadsövergripande uppdrag att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet att uppnå en likvärdig förskola. Därför är det av stor vikt att framtagande och implementering av gemensamma styrdokument, kompetensutvecklingsinsatser och ett system för kvalitetsuppföljning nu tas fram skyndsamt, så nämnden får möjlighet till större insyn och förståelse. Vi eftersöker ett system där vi kan mäta inskrivningsgrad, andelen förskolelärare, lärartäthet, barngruppernas storlek och personalens och barnens kunskaper i svenska språket på en aggregerad nivå. Detta bör följas upp i både tertialrapporter, årsredovisning och Förskola i Stockholm (förskolerapporten). Samtidigt kan vi läsa att siffrorna för respektive område redovisas först senare i år, då statistiken inhämtas från Skolverket. I stället använder man sig av statistik från 2023, vilket är olyckligt.

En förskola med hög kvalitet för alla

Moderaternas budgetalternativ ökar anslagen till skolorna i Stockholm med närmare 100 miljoner kronor jämfört med vänsterstyrets budget. Vi höjer skolpengen och omfördelar en av del det socioekonomiska stödet som i dag fördelas efter bostadsadress till barn i särskilt behov av stöd. Vi sätter individens behov före systemet. Skolan ska fokusera på kunskap, Moderaterna gör därför en särskild satsning på fysiska läromedel för att barnen ska få fler riktiga böcker. Vi är positiva till att förskolenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna och SISAB ska implementera konceptet kring gröna skol- och förskolegårdar under mandatperioden. Men vi anser att det borde vara standard på alla skol- och förskolegårdar, och att enbart implementera detta på ett 15-tal under mandatperioden, är för lamt.

Stärkt trygghet och förebyggande arbete

Det finns ingenting som är mer prioriterat än att få stopp på våldet, där barn allt oftare är både brottslingar och brottsoffer. I Stockholm finns över 30 öppna drogscener. En kartläggning från P4 Stockholm visar att hälften av alla förskolor i just Skärholmen, ligger på en öppen drogscen, enligt polisens definition för öppen drogscen. De viktigaste åtgärderna för att minska den öppna drogförsäljningen och göra gator och torg tryggare och mer attraktiva är fler människor i rörelse, fler timmar på dygnet. För att människor ska våga röra sig ute kring våra centrum, inte minst när mörkret faller, behövs både trygghetskameror, ordningsvakter och poliser.

Upptäck hedersrelaterat våld och förtryck

Att upptäcka barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig uppgift redan i förskolan. En förutsättning för att personalen ska kunna hjälpa dessa barn är att någon på skolan ser och förstår barnets livssituation, utsatthet och behov.

Det är därför nödvändigt att förskolans-, skolans och fritidsverksamhetens personal har en grundkunskap om vad hedersrelaterat våld och förtryck innebär och på vilket sätt det kan ta sig uttryck. Vi måste fortsätta ha ett nära samarbete med skolor, föreningar, fritidsgårdar och socialtjänst, för att tidigt upptäcka de barn som far illa. Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

En inkluderande förskola med uppsökande arbete

Förskolan ska vara en trygg miljö för både barn och pedagoger, där barnen får utvecklas i egen takt och där förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Därför måste vi också öka förtroendet för förskolan, inte minst i våra mer utsatta områden. Planerade insatser för att öka tilliten och förtroendet i staden är viktigt för att synliggöra förskola och skapa en stark gemenskap och beredskap. Medborgare och vårdnadshavare ska kunna lita på att förskolans verksamhet bedrivs utifrån nationella styrdokument och fria från personliga värderingar och åsikter. Vi måste alla arbeta för att motverka desinformation om förskolan och andra kommunala verksamheter och myndigheter. Vi vill fortsatt satsa på barns fysiska aktivitet som har stor betydelse för en god hälsa och ett gott lärande, där alla barn bör omfattas av en strategi för att öka fysisk aktivitet under förskoledagen. Vi är stolta över vår förskolepersonal som gör allt för att våra barn ska få bästa möjliga undervisning och samtidigt känna sig trygga i förskolan. Det är viktigt att fortsätta arbetet för att öka inskrivningsgraden och få fler barn att börja förskolan. Information om förskolan till vårdnadshavare med barn som inte är inskrivna, sker vanligtvis genom riktade postala utskick samt telefonsamtal. Vi tror inte detta är tillräckligt då det finns brister i svenska språket i många hushåll, inte minst i ytterstadsområdena. I stället bör man genomföra dörrknackning och vara ute ännu mer på platser där föräldrar vistas.

Införande av språktest vid rekrytering

Svenska språket i förskolan är en fortsatt utmaning, både bland personal och bland barnen. Där är glädjande att man fortsätter med utbildningsinsatser för pedagoger, vilket påbörjades förra mandatperioden under ledning av den grönbå majoriteten. Vi anser att stadsdelsförvaltningen bör införa språktest vid nyrekrytering av förskolepersonal, på samma sätt som den styrande majoriteten bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort i Göteborgs stad.

Barn med särskilda behov

Vi är glada över att förvaltningen ska ta fram stadsgemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, något vi i Moderaterna har drivit. Vi har sett en ökning av barn med NPF-diagnoser det senaste åren. Det är i grunden bra att barn får sina diagnoser tidigt, så de kan få det stöd de har rätt till, för att få rätt möjligheter inför skolstart. Det kräver mycket tid och engagemang från personalen att både lära

sig hur man undervisar barn med olika diagnoser, samt ta sig tiden att jobba med barnen både enskilt och i mindre grupp. Samarbete med Habiliteringen, BVC, Autismcenter för små barn och vårdnadshavare, är därför av stor vikt för att lyckas i det arbetet. Vi ser dock med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Gör det mer attraktivt att vara förskolelärare

Det är viktigt att fortsatt säkerställa att barngrupperna inte blir för stora, vilket var ett problem i flertalet stadsdelar under 2024. Förskolan är i stort behov av behörig personal och Stockholms stad ska vara en attraktiv arbetsgivare för förskolelärare. Att införa karriärtjänster är inte en universallösning, men vi behöver anstränga oss för att behålla duktiga förskolelärare och attrahera nya. Skärholmen bör agera pilot för införandet av karriärtjänster inom förskolan. Möjligheterna att erhålla statsbidrag bör undersökas vid utformandet av karriärtjänsterna. Vi är glada över att läsa att förskolenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan, samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare. Detta är något vi i Moderaterna har varit pådrivande kring.

Socialt skyddsnät och ny socialtjänstlag

Vi är glada över att läsa att Förskolenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska leda ett pilotprojekt där en modell för socionomer i förskolan prövas i ytterstaden. Moderaterna vill se skolsociala team även i förskolan, vilket är i linje med detta. I juli 2025 införs den nya socialtjänstlagen, vilket innebär att det blir lag på att arbeta förebyggande för att förhindra att barn och vuxna far illa. Socialtjänsten kommer behöva vara ännu mer tillgänglig, insatser ska göras ännu snabbare och vissa insatser utan behovsprövning. I praktiken innebär det än mer ansvar för ännu fler verksamhetsområden som inkluderar barn, däribland förskoleförvaltningen och förskolenämnden. Vi avsätter därför pengar i vår budget för snabbare implementering av den nya socialtjänstlagen. Vi vill dessutom införa Backa barnet – en modell för samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och sjukvård.

Särskilt uttalande av Alice Vestlin (C)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Vi ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det här är något vi har lyft i Förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation av Martin Westmont (SD)

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att remissvaret även poängterar vikten av att en systematisk analys för att identifiera vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper genomförs.
3. Att remissvaret även innefattar att centrala riktlinjer ska tas fram för hur bedömning av behovet av språkstöd ska ske.

4. Därutöver anför följande:

Förskolerapporten visar återigen att det finns ett omfattande behov av att stärka personalens kompetens i svenska inom förskolan. Sverigedemokraterna anser att ojämlika förutsättningar för språkutveckling utgör det största hindret för en likvärdig utbildning. Vi ser med stor oro på de negativa konsekvenser som bristande språkkunskaper hos förskolepersonalen kan medföra för barns lärande och framtida möjligheter.

Särskilt allvarligt är detta i stadsdelar som Järva och Skärholmen, där andelen barn med annat modersmål än svenska är högst, samtidigt som inskrivningsgraden i förskolan är låg. För att säkerställa att alla barn får tillgång till en likvärdig utbildning måste inskrivningsgraden i dessa områden öka och tillgången till språkutvecklande miljöer stärkas.

Vi konstaterar att det i nuläget saknas tydliga och enhetliga kriterier för att bedöma behovet av språkstärkande insatser hos personalen. Bedömningen baseras idag på rektorers eller biträdande rektorers subjektiva uppfattningar, vilket innebär en risk för godtycke, felbedömningar och uteblivna insatser. En sådan ordning riskerar att underminera både arbetsmiljö och kvalitet i undervisningen.

Vidare framgår det av rapporten att det, med undantag för Skärholmen, inte går att påvisa några tydliga förbättringar i undervisningens kvalitet efter genomförda språkstärkande insatser. Det är särskilt oroande att det finns medarbetare som enligt rapporten är i behov av grundläggande utbildning i svenska. Förvaltningen påpekar också att effekterna av de genomförda insatserna generellt sett är svåra att koppla till förbättringar i verksamheten. Detta tyder på att de insatser som hittills genomförts inte har varit tillräckliga och måste betraktas som ett misslyckande.

Mot bakgrund av detta anser Sverigedemokraterna att mer kraftfulla åtgärder är nödvändiga. Vi har därför föreslagit att ett språktest införs vid nyrekrytering till förskolan samt att deltagande i språkstärkande insatser görs obligatoriskt för medarbetare som bedöms ha behov av detta.

Vi förordar vidare att staden genomför en systematisk analys av vilka förskolor som har utmaningar kopplade till personalens svenskkunskaper. Detta för att mer träffsäkert kunna rikta insatser dit de gör störst nytta. Dessutom bör centrala riktlinjer tas fram för hur behovet av språkstöd ska bedömas, i syfte att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet i processen.

Särskilt uttalande av Lars Rottem Krangnes (C), Jonas Nilsson m.fl. (M) och Anne-Lie Elfvärn (L)

Vi vet att en bra och trygg start i livet gynnar barn genom hela livet. Men vi vet också att alldeles för många barn växer upp med svårare förutsättningar som ställer till det även längre fram i livet. Det är därför avgörande att tidigt upptäcka och hjälpa de barn

och familjer som behöver särskild stöttning från samhället. Här har förskolan en viktig roll.

Rapporten om förskolan i Stockholm 2024 vittnar om att det är vanligt förekommande att förskolepersonalen inte har kunskap om vad anmälningsskyldigheten innebär och att förskolan har bristfälliga rutiner för orosanmälan till socialnämnden. Rutiner för orosanmälan finns men följs inte upp på ett tillfredställande sätt.

Vi vet att den nära relation som ofta finns mellan förskolepersonal och vårdnadshavare kan innebära utmaningar när det kommer till orosanmälningar. Men det är av stor vikt att denna utmaning hanteras och inte tillåts bli till ett hinder för att göra en anmälan. Här tror vi att en djupare samverkan mellan förskola och socialtjänst kan hjälpa, till exempel genom att koppla specifika socionomer till förskolorna. Därtill behövs en bred, obligatorisk kompetensutbildning för all förskolepersonal gällande lagstiftningen om anmälan gällande barn som misstänks fara illa, när och hur en orosanmälan ska göras samt vad som händer därefter.

Vi ser med stor oro på de fortsatta skillnader i process och bedömning som finns gällande tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd i förskolan. Det här är något som har lyfts i förskolenämnden vid flertalet tillfällen de senaste åren och vi finner det anmärkningsvärt och vilseledande att förskoleförvaltningen hänvisat till att ökningen av antalet avslag av tilläggsbelopp skulle bero på att barnantalet har sjunkit. Om man tittar procentuellt på hur många av de inkomna ansökningarna som avslagits kommer en annan verklighet fram som vittnar om en kraftig ökning av antalet avslag sedan maktskiftet efter valet 2022. Under 2022 beviljades 70,56 procent av de inkomna ansökningarna, 2023 beviljades 53,35 procent och under 2024 var siffran så låg som 50 procent. Dessa siffror vittnar om att problemet inte beror på det minskade barnantalet i förskolorna. Alla barn i Stockholms stad är vårt ansvar, oavsett vilken förskola de har valt, och det är upp till oss att säkerställa att inga barn blir utan nödvändiga stödinsatser.